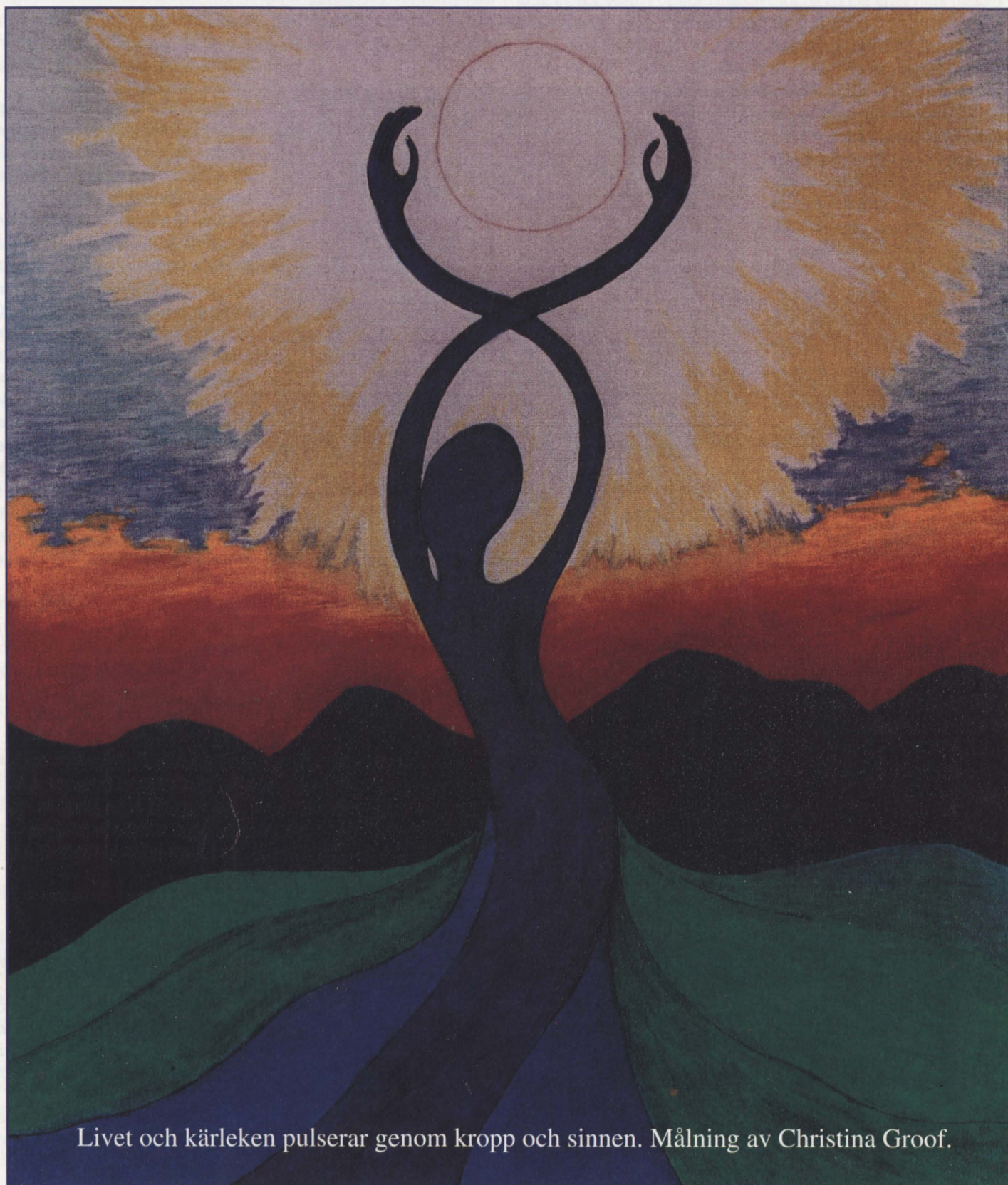

Nr 3, 2001 årgång 38
50:- inkl moms

Sökaren

– tidskrift för livsfrågor –

Livet och kärleken pulserar genom kropp och sinnen. Målning av Christina Groof.

Zen – en väg till inre frihet

Reportage: Eva Sanner. Foto: Anton Svedberg

– Buddhismen är rationell, jordnära och intellektuell, säger zenläraren Sante Poromaa. Allt fler västerlänningar utforskar denna andliga väg.

När han sitter i sin ordensdräkt och tar emot sina elever för dokusan, enskilt samtal, ser han ut som vilken japansk zenpräst som helst – förutom att det kort-kortklippta håret är blont och ögonen blå. Sante Poromaa kommer nämligen från Lappland och inte från Japan, trots att han undervisar i zenmeditation. Han kallas *sensei* av sina adepter. Det betyder ”en som går före”.

– Jag delar med mig av min erfarenhet. Bara så länge man har mer erfarenhet än sina elever kan man fungera som lärare.

Det är faktiskt inte han själv som kommit på att detta ska vara hans uppgift. Enligt den tradition han tillhör är det läraren som utser sin efterträdare. Santes amerikanske lärare, Bodhin Kjolhede, gjorde det formellt för ungefär tre år sedan, efter att Sante fungerat som lärarassistent under flera år. Det innebär att han idag tillhör en kedja av zenlärare som går tillbaka till Buddha själv.

Han har en lista på alla kedjans länkar i bokhyllan.

Att hålla strängt på detta är ett sätt att behålla äktheten i traditionen.

Zen klingar för många lite strängt och asketiskt. Centret där vi träffas gör också ett ganska avskalat intryck.

– Jag tror att det som avgör vilken väg man väljer är en blandning mellan personlighet och öde. Precis som en radio sänder program på olika frekvenser, finns olika vägar som passar olika människor. Zen passar mig.

– Jag är uppvuxen i en karg miljö i Kiruna och jag trivs bäst i ytterskärgråden eller ovanför trädgränsen i fjällen. Det enkla är det jag uppskattar mest.

Just enkelheten är ett kännetecken för buddhismen, och särskilt för den variant av buddhismen som zen utgör. Under slutet av 1950- och början av 1960-talet blev zen populärt i USA. Detta var mycket tack vare beatnikpoeterna och senare hippierörelsen, vilka banade väg för alla möjliga österländska religioner. Flera zenlärare kom till USA i slutet av 1960-talet, bland andra Roshi Suzuki och Roshi Kapleau, vilken var den person som startade den gren av zenutövande som Sante Poromaa tillhör. Under 1970- och 1980-

talet utövades sedan zen på många håll i väst, men det talades inte så mycket om det. Idag syns en ny väg av intresse för just denna form av andligt utforskande.

Det finns flera saker i det buddhistiska budskapet som tilltalar vår kultur.

– En av dem är att buddhismen på ett rationellt sätt utlovar frihet i det här livet, inte efter döden eller i nästa inkarnation. Det finns heller inga helgon, guruer eller gudar att behöva ta ställning till, vilket gör det enklare för många att ta till sig zen och buddhism som en teknik för att utforska och förstå medvetandet. Till och med ärkebiskopen K G Hammar utövar ju zen, och jag tror förstås inte han ser sig som buddhist, utan bara som meditatör, säger Sante Poromaa.

Att vara väldigt jordnära och praktisk och samtidigt andligt upphöjd, som exempelvis Dalai Lama, är också något som förknippas med buddhism. Och samtidigt finns ett drag av intellektualism som

är tydligt.

– Ja, zen tilltalar många intellektuella. Buddhismen har i tusentals år använts för att utforska hur medvetandet fungerar och där finns en stor kunskap om hur vi kan hantera olika problem, otillfredsställelse och begär. Många psykologer och psykoterapeuter använder zen och på Gestaltakademin i Stockholm används min bok ”Bortom alla begrepp” som kursbok.

Buddhismen är både mer krävande och mer lättsmält för västerlänningar.

– På sätt och vis kan man säga att hinduismen har misslyckats, eftersom många förknippas hinduism med Hare Krishna – en rörelse som man uppfattar som extrem.

Inom buddhismen talar man inte om Gud. Man talar om frihet, om att nå bortom begär och beroenden. Detta, menar Sante Poromaa, är också en av anledningarna till att vi idag söker oss till buddhismen. Aldrig tidigare har medvetenheten om de negativa effekterna av exempelvis olika beroenden varit större.

– Buddha lär egentligen bara två saker, om otillfredsställelsen i tillvaron och om hur man blir fri från den. Redan i de riktigt gamla skrifterna kan man upptäcka buddhismens karaktär av enkelhet och

metodiskt utforskande av medvetandets natur. Mycket låter faktiskt väldigt modernt, förklarar Sante Poromaa.

Inom buddhismen har man inte heller någon guru. Särskilt inom zenbuddhismen betonas vikten av det egna arbetet för att bli fri. Läraren är en rådgivare, men upphöjs inte speciellt mycket.

– Den allra väsentligaste kärnan i det buddhistiska budskapet är egentligen denna, att om vi följer begären och beroendena till deras ursprung i vårt eget sinne, så kommer vi att upptäcka att där finns också det som befriar – kärleken, medkänslan och visdomen. Både problemet och lösningen finns inom en själv.

– Det som gör livet svårt är inte att vi har begär eller att vi känner oss otillfredsställda. Det som är avgörande är vår attityd till våra känslor, reaktioner, tankar och problem. Buddha sa så här: Nirvana och samsara (vår vanliga tillvaro) är egentligen samma sak, det är bara en fråga om attityd.

– Med det menas att vi har möjlighet att skifta fokus, att lära oss att inte vara så egocentrerade utan att helt enkelt subtrahera egot ur ekvationen, förklarar Sante Poromaa.

Inom buddhismen motsvarar egot vår avskildhet från allt omkring oss. Egot är det som får oss att uppfatta oss som separerade från omgivningen. Egentligen är egot själva separationen.

– När vi lär oss att uppleva intimitet med hela vår tillvaro, med tekoppen, soppsåsen, hjärtumören och med hela tillvaron som den är, då upplever vi nirvana i vårt vardagsliv. Det är inte så krångligt som många tror att utöva buddhism. Moderna buddhister får till och med äta vad de vill. Om man vill konvertera ”på riktigt”, måste man dock lova att leva efter vissa föreskrifter, inklusive en som säger att man förbinder sig att inte döda.

Men liksom i andra traditioner är konsekvenserna av detta en tolkningsfråga.

– Också för att vi ska kunna äta grönsaker släcks liv eftersom man måste plöja och använda maskiner som dödar maskar och insekter. Vissa menar också att även grönsaker har en ”själ”. För min egen del tillämpar jag regeln att jag inte gärna äter något som skulle springa ifrån mig om det kunde. Men om någon som inte vet att jag är vegetarian bjuder mig på kött, så äter jag ändå. Sammanhanget avgör.

I stället för psykologen

Att börja som den mellersta sonen av tre i en frikyrklig familj i Kiruna och hamna som zenpräst på Stockholms Söder kan tyckas vara en ovanlig utvecklingsväg. Men redan som liten lärde sig Sante att välja själv i andliga frågor.

– Mina föräldrar var pingstvännar men tvingade aldrig på mig sin tro. Som sexåring hade jag en god vän som inte var pingstvän och jag minns att jag tänkte att jag inte ville höra till de utvalda som kommer till himlen om inte han också skulle hamna där.

Men andlighet fanns dock i Santes barndomsvärld som en väg, en förklaringsmodell och ett sätt att få hjälp. Den tonårige Sante var grubblande och blyg med ångestattacker. Lösningen blev att börja meditera enligt instruktioner i en bok.

Ingen i Kiruna gick ju till psykolog på den tiden.

Så medan de flesta av hans kamrater gick marxistisk grundkurs, läste Sante om meditation. Prövade – och det hjälpte faktiskt. När han så småningom efter några år av festande och resande hamnade på konstskola i Stockholm, upptäckte han att det fanns en grupp som träffades och mediterade tillsammans. Året var 1983.

– När jag studerade zen närmare, tyckte jag att så här hade jag alltid känt och tänkt. Det var en frihet att jag inte behövde tro på något, att det inte talades om synd, straff eller skuld och att tonvikten var på det praktiskt utövandet.

Året därpå bestämde sig Sante för att Roshi Philip Kapleau skulle vara hans lärare. Han började resa för att få direkt undervis-

Zen är en form av buddhistisk meditation, som kommer från Japan och Kina. Metoden är idag ganska spridd i Sverige och används både inom icke religiösa och kyrkliga grupper. Stockholms Zen Center har ca 250 medlemmar och är ett av flera liknande center i Sverige. Man har filialer i Lund, Umeå och Helsingfors. Tel. till Stockholm Zen Center 08-641 63 82.

ning av Kapleau. Förutom några resor på ett par eller flera månader tillbringade han en sammanhängande period på två år hos Kapleau.

– Det var då jag gav upp idén att jag skulle bli konstnär. Jag gjorde mig av med ateljén och för. Det var ett stort steg. En vän var orolig och manade mig att behålla distansen. Men det var egentligen redan för sent. Jag hade fått nog av distans i konstnärskretsarna. Och zen upplevde jag som ett sätt att inte ha någon distans alls utan vara helt och fullt närvarande.

Måste vara i nuet

Förutom sin meditation får han fortfarande daglig träning i att vara närvarande genom de ständiga möten han har med sina elever, för närvarande omkring ett 40-tal. Två, tre dagar i veckan är han i Stockholm. Resten av tiden tillbringar han på Zengården i Fellingsbro, där några elever bor stadigvarande för att fördjupa sig i zen. Hela tiden träffar Sante eleverna för korta samtal. De sitter i kö utanför hans dörr. När han plingar i en klocka är sessionen slut och nästa person kommer in. Först när ingen klocka svarar, vet han att kön är slut.

När jag själv var elev insåg jag inte vilket jobb mina lärare gjorde, men nu vet jag hur intensivt det kan vara. Vissa dagar har jag kanske 120 olika möten med elever, några är förstås mycket korta men kräver ändå närvaro. Det är ett mycket stimulerande jobb som lär mig att inte klänga mig fast vid det som varit utan hela tiden ta emot nuet i form av en ny person. I närheten av Stockholm Zen Center ligger Sports Club Söder, där Sante tränar ett par, tre gånger i veckan. Hur förenar han träning med zenbuddhism?

– Kropp och sinne är en helhet. Genom att påverka den ena, så påverkar man den andra. Och kroppen behöver röra sig tillräckligt för att må bra.

Han menar att vår attityd till träningen har en stor betydelse för hur stora effekterna blir.

– Zen innebär att göra det man gör helt och fullt. Tränar man så tränar man, och tänker helst inte på annat.

Zen förknippas även ofta med disciplin och uthållighet, två saker som många som tränar skulle önska att de hade mer av. Kanske vår svårighet att vara disciplinerade hänger samman med att vi tar i för hårt.

– Vi människor pendlar ofta mellan olika tillstånd. Först gör vi för mycket av det ena, sen för mycket av det andra. Många av mina meditationselever går ut hårt och mediterar väldigt mycket, för att snart få nog och gå över till att inte meditera alls. Om vi hittar en balans i det vi håller på med, slipper vi vara med om att sluta med det bara för att vi har fått för mycket av det genom att överdriva.

– Disciplin har för många fått en klang av stränghet. Men vi har behov av disciplin, menar Sante Poromaa.

– Jag tror till och med att det finns något i vår mänskliga natur som gör att vi tycker om disciplin och ansträngning. Många har genom århundradena ansträngt sig och hållit en disciplin för att nå ett mål eller något som de tyckt sig sakna, inte minst inom religionens område.

Tankestycken av Bengt Petersen

Han står bakom mig i kön och jag hör hans tunga andetag, känner lukten från honom och ökar avståndet mellan oss. Men en svag skamkänsla vaknar inom mig, blir starkare och slutligen vänder jag mig om och ser på den vingklippta människan bakom mig. Jag tycker mig kunna se den människa han kunde ha blivit om inte ... Något brast, gick sönder, föll itu, Han kunde kanske vara en av Nils Ferlins tragiska luffare eller barfotabarn. När jag ser hur vänligt kassörskan behandlar honom känner jag mig som en av de egenrättfärdiga hos Ferlin: "som tränat sin kropp att med värdighet bära/sin djupsinnighets tunga sjuarmarsljus". När jag ser honom försvinna tänker jag: det kunde ha varit jag, om inte...

"Där på en bänk har en försupen solstråle just somnat in. Vinden smeker hans kind som ingen har rört vid på länge..." Barbro Hörbergs visa tänker jag ofta på när jag ser de försupna solstrålarna. Jag kan leva mig in i deras trasliv med slocknande drömmar och med flaskan som bäste vän. Men även en sjaskig gubbe, som alla går omvägar för att slippa möta, har varit en hoppets solstråle, ett älskat barn. Jag tänker på alla livsmöjligheter som slocknat och alla känslor som förfrusit, döden i livet. Jag känner det starka och farliga suget neråt, när man hjälplöst dras ner i mörkrets och glömskans flod, som ett visnat löv, som ett gammalt och oälskat barn. "Gamla älskade barn, vad drömde din mamma om när du blev till ..."

De ringde och sa att du är död. Men hur kan du vara det? Här i din lilla koloni blommar dina älskade syrener vackrare än någonsin. En sådan här ljuvlig majdag då allt blommar och doftar och livet känns fulländat blir tanken på döden det överkligaste av allt. Fast bänken som du brukar sitta på är tom. Men snart kommer du säkert ner, stödd på din käpp, skrattar när du får se mig och säger: du ska väl ha några syrener med dig hem?

Det svåraste i livet är inte de misstag och fel som vi gjort. Det svåraste är allt det vi inte gjort, allt det oledva inom oss. Alla människor vi endast mött till hälften, skuggor som skymtat förbi. Ögon som log mot oss och sedan försvann. Händer som rörde vid oss, som vi ville hålla kvar, men som bara försvann.

Alla tankar som aldrig blev tänkta, alla känslor som vi endast kände helt svagt som krusningar på psykets yta.

All sorg och smärta som inte blev tillåten och som förnekades och undanträngdes, som en skamlig sjukdom eller en brottslighet.

Alla glädjestunder och skönhetssyner som inte blev sedda och genomlevda. Alla lyckomöten och kärleksögonblick som vi inte stannade vid, men skyndade förbi för att jaga efter ett fjärran mål.

Så mycket liv som aldrig blev levat. Så mycket ljus som aldrig blev prövat. Så mycket mörker som aldrig blev vågat. Så lite, så skrämmande lite, av blod, eld och rosor...

Jag ser inte mig själv. Allt jag ser är min spegelbild och min skugga. Jag hör ekot av min röst, långt bortifrån. Jag ser hur mina fotspår i sanden plånas ut av vågorna och tiden. Jag ser gamla, gulnande fotografier på en okänd främling som påminner om någon som jag känt. Jag är så långt borta.

"När man lever då lever man på världens dittills senaste dag. Och det gör vi nu." Harry Martinsons ord är tunga och ödesmättade. Vi anar sällan hur nära avgrunden vi lever. Att vi balanserar på kanten av ett stup, tidsstupet. Denna dagen, den hittills senaste, är kanske också den sista. Den där konstiga muskeln i bröstet kanske stannar. Eller någon trycker på en knapp. En bil blir galen. Så skönt att vi inget anar. Så skönt att vi sover medan vi lever.

Vi sitter ute en ljum sommarkväll i Hunshult. Tystnaden sluter sig om oss, tätar, vigdas ut i kosmos och famnar allt i sin omkrets. Inget tecken på liv, som om allt vore utplånat och vi de enda överlevande. Till slut, efter en evighet, genomborras tystnaden av ett ljud: en hund skäller långt borta i skogarna. Vi ler mot varandra innan vi går in i huset.

Jag tror att det finns många världar omkring oss, under och ovanför oss, synliga och osynliga. Men det är här vi ska leva, på denna grönskande jord. Jag vill lära mig att älska denna jord som innehåller så mycket: växandets under, grässets ömhet, trädets styrka, stenens tyngd, blommans bräckliga skönhet, den längtande och sökande människan, de trogna djuren. Jag tror på en mångfald av världar, men vill leva i denna värld, i andlös förundran inför det jor-diska dramat.

Adress	SÖKAREN Box 10 663 21 SKOGHALL
Telefon	054-51 89 00
Fax	054-51 89 02
E-post	red@sokaren.se
Postgiro	70 60 47-8
Bankgiro	372-8128
Hemsida på Internet	www.sokaren.se
Redaktör och ansvarig utgivare	Sven Magnusson
Prenumeration	Helår (6 nr) 250:- Halvår 150:-
Annonser	Ring för prislista
Tryckeri	Wallin & Dalholm Lund
ISSN	0038-0504

INNEHÅLL:

Eva Sanner: Zen-meditation	2
Bengt Petersen: Tankestycken	4
Erland Lagerroth: En aborterad debatt	6
Gunnar Martin Aronsson: Mesmer	8
Kerstin Stina Carlsson: Fler "sanningar" om begreppet mystik	12
Herbert Edlund: Min tro. Teosofin	15
SM: Föreningen Vetenskap och Folkbildning	16
Anders Haag: Krönika	18
Varia	20
Bokfloden	22
Läsarforum	28
Eva Jagrell: Guerilla Goodness	29
Anders Haag: Törsten efter helheten	30

Ledare?

EN KOLLEGA BETECKNAR de introduktioner till varje nummer, som står på denna plats, som "ledare". Men det ordet har aldrig använts här.

Sökaren har ofta haft ett slags ledareliknande artiklar, som varit skrivna av mig och placerats antingen långt fram i tidskriften eller på sista sidan. Inte heller då har dessa inslag uttryckligen kallats ledare, men jag vet att de av några har uppfattats så.

Jag tycker det är tveksamt om en privat utgiven tidskrift skall ha ledare. Däremot är det naturligt att ledare finns i tidskrifter som är organ för någon rörelse. Den ledande artikeln visar då vad sammanslutningen står för.

En läsare tycker inte om mina "förnumstiga" kommentarer på denna sida. Jag erkänner att det som står här ibland blir tämligen lättviktig läsning och skulle kunna slopas. Ändå tycker jag att vissa kommentarer kan behövas. Men det är ju inte nödvändigt att skriva litet om allt i numret.

Så hädanefter nöjer jag mig med att på denna plats kommentera endast några av inslagen.

VITARI DETTA NUMMER upp för-eningen Vetenskap och Folkbildning på ett kritiskt sätt. Det är ju så att den sammanslutningen strider mot mycket av det som Sökaren tar upp. Man kan också se att flera personer som fått VoF:s förvillarpris, är högt värderade skribenter i Sökaren.

Jag anser att VoF är helt fel ute i sin kamp mot bland andra parapsykologer, ufologer och alternativmedicinare. De personer och verksamheter som VoF angriper, representerar i själva verket ofta ett nytänkande, som bör tas på allvar, respekteras och studeras.

Benhård konservatism kan verka negativt på utvecklingen. "Skeptikerna"/"rationalisterna" hävdar bland annat att det med stor sannolikhet inte finns några paranormala fenomen, för om de erkänner de erfarenheternas verklighet, faller deras världsåskådning, som då framstår som

ofullständig.

Mot den bakgrunden är det ganska naturligt att vi då och då tar upp VoF till granskning, liksom vi nyligen ställde frågan "Vem är Sven Ove Hansson?". (Jag har inte intrycket att Sven Ove tog illa upp.)

JAG HAR UPPTÄCKT en del tryckfel i senare nummer. Vi har kanske aldrig varit helt tryckfelfria – men ambitionen är naturligtvis att det inte skall finnas några sådana fel. Fast det är lätt gjort att inte upptäcka felen, eftersom det är svårt att inte se orden som helheter såsom vid vanlig läsning och att inte "innehållsläsa", dvs tänka på sakinnehållet.

EN AMBITION HOS SÖKAREN är att försöka nå djupet av tingen, inte stanna i ytan med litet trevligt kringsnack, utan att till kännedom lyfta fram kärnan i betydelsefulla tankeriktningar.

Vi vill inte ta läsaren vid handen och leda honom till en viss tro. I stället vill vi serva läsaren med informationer, som han kan använda i sitt eget fria sökande.

NÄR JAG LÄSER nutida svenska tidningars kultursidor, känns det litet underligt. Var finns de stora tankarna i vår tid, de som kan höja mänskligheten och leda den in i framtiden? Jo, ibland, men sällan, ser man dem. Mitt allmänna intryck är att i den svenska kulturen idag *blir det lilla det stora och det stora blir det lilla*.

Struntsaker tas upp på ett respektfullt sätt, men det som i Sökaren betecknas som stora tankar i vår tid, förbises.

Och denna tidskrift nekas numer ekonomiskt stöd från Statens kulturråd, till skillnad från ett stort antal tidskrifter som är mer i linje med värderingarna hos dagens kulturproffs.

Stödet för denna tidskrift från "nya tidsålderns" arbetare är också klent. Alltför få prenumererar, annonserar eller vill skicka ut vår reklam.

Sverige tycker alltså att Sökaren kan det här landet gott vara utan.

SM

Erland Lagerroth:

En aborterad debatt

November i fjol blev jag inbjuden till en debattkväll inom ramen för en serie "filosofiaftnar" på ABF i Stockholm under våren. Tanken var att Dan Larhammar, som är ordförande i föreningen "Vetenskap och Folkbildning", och jag skulle debattera "vetenskap och pseudovetenskap" (eller liknande ämne). Man önskade få "en värdig 'motspelare'" till Larhammar. Bakgrunden var att jag av föreningen hade utsetts till "årets förvillare" för 1998.

Det visade sig emellertid "stört omöjligt att få någon från Vetenskap och Folkbildning att delta", fastän inbjudaren menade sig ha "ganska goda kontakter med dem". Tydligt vågade ingen ställa upp mot den valda motspelaren. Fast själva hade de naturligtvis en annan förklaring: de kunde ju inte gärna debattera med en "förvillare" (även om det i föreningens stadgar står att man skall ägna sig åt att "i en fri (!) opinionsbildning bekämpa de felaktiga (!) föreställningar som förekommer"). Det är ungefär som den klassiska historien om den tyske löjtnanten från anno dazumal. Han hade gjort en flicka med barn, och när det förhölls honom att han borde gifta sig med henne, förklarade han att han ju inte kunde gifta sig med en flicka som inte var oskuld.

Det var tråkigt för ABF och mig med den uteblivna debatten, men det slog mig plötsligt att inget hindrar mig från att själv göra det debattinlägg, som jag hade börjat förbereda. Så här kommer det.

Alla känner till "Alice in Wonderland" från 1865. Men det finns en besläktad engelsk klassiker som heter

"Flatland" och som sägs ha kommit i sin "andra och reviderade upplaga" 1884. Författare är Edwin A. Abbott (1838–1926). Abbott skrev ett fyrtiotal böcker om litteratur och teologi, men det enda av hans verk som i dag lever är "Flatland", "en science fiction-klassiker". Abbott var inte matematiker som författaren till "Alice", Charles Dodgson, men han hade högre matematik som hobby. Dodgson för sin Alice ner i underjorden, Abbott däremot rör sig mot högre dimensioner.

"Flatland" sägs vara skriven av en KVADRAT som lever i en tvådimension-

"För mig ligger [...] betydelsen av *Flatland:s* andra del inte i dess uppenbara diskussion av geometri och dimensioner utan i dess mer fördolda varning för alltför mycken självbelåtenhet i det vetenskapliga företaget – och i förlängningen i hela livet. Vid den tiden Flatland publicerades, 1884, surrade vetenskapen, och i synnerhet fysiken, i väg i ett tillstånd av självbelåtenhet."

nell värld befolkad av linjer, trianglar, kvadrater etc. Ju fler lika sidor en geometrisk figur har, desto finare är den. Det betyder att cirkelarna i egenskap av figurer med oändligt många lika sidor är de finaste. De styr landet och upprätthåller med alla medel sitt herravälde. Linjerna är kvinnorna, som anses vara "deficient in Reason but abundant in Emotion" – ett skaplynn som inte tillmätts något värde i detta rationella manssamhälle.

Den avgörande händelsen inträffar den sista dagen år 1999. Kvadratens son frågar vad 3³ kan betyda i geometrin och får svaret att där betyder det absolut ing-

enting. Då hörs ett helt annat svar från en dunkel figur, som tycks vara en cirkel men som hela tiden förändrar sin storlek. Det är en *Sfär* som på millenniets sista dag på detta sätt uppenbarar sig i den tvådimensionella världen för att sprida kunskap om den tredje dimensionen. Det visar sig emellertid att alla försök att bibringa Kvadraten denna kunskap misslyckas. Varken retorik, logik eller praktik biter på honom. I stället blir Kvadraten alltmer rasande och söker till sist döda Sfären.

Då försätter Sfären honom till sin värld, och han får uppifrån betrakta Flatland. På så sätt osynlig får han bevittna det nya millenniets första sammanträde i landets regering, där det beslutas att samma bestämmelse skall gälla som år 0 och år 1000: den som påstår sig veta något om en annan värld (dimension) skall dödas eller fängslas på livstid (beroende på social status).

Kvadraten har nu blivit så övertygad om den nya dimensionen, att han begär att Sfären skall introducera honom till *nästa* dimension. Men då visar sig Sfären lika oförstående som Kvadraten nyss – tills han medger att det finns de i Spaceland som har talat om en fjärde dimension: "Thoughtland". Men Sfären kan inte försätta honom dit, och när Kvadraten blir allt påstridigare, störtas han tillbaka till Flatland. Där kan han naturligtvis inte hålla tyst med vad han varit med om och blir dömd till livstids fängelse.

Det geniala med "Flatland" är att den med matematisk eller rättare geometrisk självklarhet visar att det kan finnas olika nivåer i fråga om världsbild och tän-

kande och att den som befinner sig på en lägre nivå är oförmögen att förstå vad som rör sig på en högre. Den som söker sprida kunskap om den högre dimensionen kommer därför att uppfattas som en förvillare och efter förmåga kommer man att söka oskadliggöra honom.

Föreningen Vetenskap och Folkbildning talar särskilt i naturvetenskapens namn, och därför är det lärorikt att ta del av vad en naturvetare har att säga om "Flatland". I en introduktion till en utgåva av boken i Penguin Classics från 1999 skriver Alan Lightman, "Burchard Professor of Science and Writing and senior lecturer in physics" vid MIT, författare till tio böcker, översatta till trettio språk:

"För mig ligger [...] betydelsen av *Flatland:s* andra del inte i dess uppenbara diskussion av geometri och dimensioner utan i dess mer fördolda varning för alltför mycken självbelåtenhet i det vetenskapliga företaget – och i förlängningen i hela livet. Vid den tiden *Flatland* publicerades, 1884, surrade vetenskapen, och i synnerhet fysiken, i väg i ett tillstånd av självbelåtenhet."

"I en ironisk dröm", fortsätter Lightman, "besöker Flatlands tvådimensionella berättare Lineland, där den stackars okunniga Monarken 'var övertygad om att den raka linje, som han kallade sitt kungadöme [...] utgjorde hela världen och faktiskt hela rymden'. 'Se på mig – jag är en Linje', sa Linelands Monark, 'den längsta i Lineland, över sex tum av Rymd.' 'Av Längd', genmälde besökaren. 'Dumbom', sa Monarken. 'Rymd är Längd. Avbryt mig inte en gång till, för då är jag färdig med dig.'"

Och här knyter Lightman an. För att avbrytas är just vad man får finna sig i, i vetenskapen som i livet. Det är det de rättänkande aldrig förstår. "Det första avbrottet i 1800-talsvetenskapen kom med Röntgens upptäckt av X-strålar ett knappt decennium efter publiceringen av *Flatland*. X för det okända." Och sedan kom störningarna slag i slag: den oförutsebara strålningen från uran och radium och

Einsteins nya teori om tiden. "Den slutliga förolämpningen mot allt sunt förnuft kom med Heisenbergs och Schrödingers kvantteori", en förolämpning också mot Einstein. Den teorin är "outhärdlig för mig", skrev Einstein och kom därmed att sälla sig till samma läger som Linelands stolte Monark. För det är inte bara fråga om att förstå, utan den som vet att den talar för sunda förnuftet *vill* inte ändra sin hållning.

Lightman fortsätter med mer sentida störningar som strängteori, svarta hål och ett exponentiellt expanderande universum. "Om rymdens själva dimensioner kan sättas i fråga, vilka övertygelser förblir då heliga? [...] Till exempel: finns det verkligen en skarp skillnad mellan levande och död materia? Kan mänskligt

"Den slutliga förolämpningen mot allt sunt förnuft kom med Heisenbergs och Schrödingers kvantteori", en förolämpning också mot Einstein. Den teorin är "outhärdlig för mig", skrev Einstein och kom därmed att sälla sig till samma läger som Linelands stolte Monark. För det är inte bara fråga om att förstå, utan den som vet att den talar för sunda förnuftet *vill* inte ändra sin hållning.

medvetande vara något slags kollektivt fenomen [...]? Uppför sig jorden som en enda levande organism [...]?. Existerar icke-fysiska dimensioner? Förminskar modern teknologi livskvaliteten snarare än förhöjer den? [...] Jag kan inte fatta en värld med dessa möjligheter. Och det är just det. Invånarna i Flatland kunde inte fatta en tredje dimension. Definitionsmässigt är det ytterligt svårt att föreställa sig världar utanför vår erfarenhet. I den saken kan vi lika väl få ledning av våra konstnärer och filosofer som av våra matematiker och naturvetare."

För Vetenskap och Folkbildning är allt detta en styggelse, som de med förakt benämner "pseudovetenskap". Men det finns faktiskt en annan, större och mer insiktsfull förening med naturvetenskapslig slagsida som har sinne för just detta:

den engelska "Scientific and Medical Network" med över 2000 medlemmar i 52 länder (www.scimednet.org). Här skulle den svenska föreningen med dess endimensionella, perspektivlösa värld ha mycket att lära. En lärdom vore kanske att slå igen butiken.

Nu betyder naturligtvis inte detta att allt som går utöver denna förenings trånga värld är av godo. Det vet vi ju alla att här förekommer skoj, bedrägeri och inbillning. Vad det gäller är att skilja agnarna från vetet – en uppgift svårare än de flesta. Men för den fordras inte bara kritik och skepticism – på flera håll i vårt land hyllade som enda ledstjärnor – utan också vidsyn, förståelse, fantasi. Kritik och skepticism har aldrig upptäckt och förstått något nytt, bara med större eller mindre rätt rivit ner vad andra skapat. Det krävs alltid *både* kritik och kreativitet (förutom kunskap och kompetens). Man måste vara kritisk men öppen, öppen men kritisk. I vetenskapen som i livet.

Tilläggsas kan att den här motsättningen och debatten naturligtvis inte är ny. Ytterst var det den det handlade om i striden mellan Kellgren och Thorild, upplysningen och romantiken. Men Kellgren mönade så småningom. Strids-

männen i Vetenskap och Folkbildning däremot står kvar med sina klara pannor och sänder bannstrålar mot "förvillare" varje år. Liksom Kvadraten i Flatland och Monarken i Lineland vet de med sig att de tänker rätt, företräder sunda förnuftet och därför har ett självklart tolkningsföretrede. De *vill* inte ändra standpunkt och kan därför aldrig övertygas av några debattinlägg. Som detta.

Ljusets riddarvakt slår vakt om mörkret.

En länk om mina tidigare mellanhavanden med Vetenskap och Folkbildning återfinns på min hemsida <http://home.swipnet.se/erland-lagerroth>.

Mesmer

den förste moderne hypnotisören

Av Gunnar Martin Aronsson

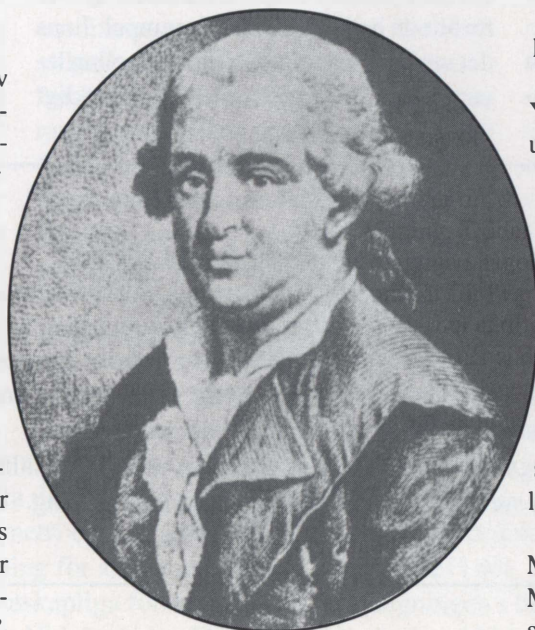
PIONJÄREN MESMER

Franz Anton Mesmer (1734-1815) är en av historiens mest gåtfulla gestalter. Alltför litet är känt om honom, trots att hans inflytande indirekt varit mycket stort. Idag är Mesmer först och främst känd för begreppet "animal magnetism", vilket inte säger speciellt mycket. För det andra finns uttrycket "mesmerize" på engelska, med betydelsen hypnotisera.

Hur hänger detta ihop? Fenomenen hypnos och trans är kända "sedan urminnes tider", som det uttryckts i skriftliga källor om religiösa föreställningar och – traditioner. Men Mesmer var den förste "moderne" hypnotisören, hos vilken teorin och metodiken i princip var fränkopplad den religiösa trossfären. Mesmer talar, enligt källorna, sällan om "Gud", "gudar" eller "andar" i sin verksamhet – han ville se sitt arbete som strikt vetenskapligt. Genom att utöva "animal magnetism" ansåg han sig inverka på det "magnetiska fluidum" som fanns i och omkring kroppen. Polariserade magnetiska krafter höll organiska funktioner i balans, det vill säga i ett homeostatiskt tillstånd, och därför kunde också magnetiska krafter återställa balansen och det rätta flödet i sjuka kroppar. Vi märker här parallellerna med dagens alternativterapeutiska metoder, såsom chakrabalansering, akupunktur, kristallhealing, medicinsk qi gong, zonterapi med flera.

LIVSENERGI PÅ SPÅREN

En källa antar att Mesmer var den hypotetiska "livsenergi" på spåren som kallas Qi (Chi) i Kina och Prana i Indien – måhända samma energi som den vanhedrade psykoterapeuten Wilhelm Reich kallade orgonenergi och som hade en sexuell di-

mension. Qi-kraften är bunden i kretsloppsform, vare sig den nu rör sig i den mänskliga kroppen, i ett träd eller rakt genom jordklotet.

Men ännu är denna vitalenergi inte erkänd av den etablerade naturvetenskapen. Det är därför intet att förundra sig över att de teorier som Franz Anton Mesmer hade för över 200 år sedan inte av hans samtid ansågs verifierbara och därför inte kunde betecknas som sanna. I historien har han fått en stämpel på sig som kvacksalvare, en bedragare som utnyttjade godtrogna människor för sina egna syften. Detta är, menar jag, helt fel. Mesmer bör återupprättas här och nu.

Om vi för ett ögonblick bortser från den naturvetenskapliga definitionen på magnetism, "ett fysikaliskt fenomen som ger upphov till kraftfält kring föremål av vissa material samt kring elektriska strömmar" (Bra Böckers Lexikon) och istället prövar termen "polariserade krafter", då

kommer vi in på ett välkänt område.

Exempelvis talar den taoistiska Yin Yang-filosofin om att hela universum kan uppdelas i grader av Yin och i grader av Yang, två kontrasterande och samtidigt kompletterande krafter eller fält, vare sig det nu är negativt-positivt, uppåtriktad-nedåtriktad, utvidgande-sammandragande, mörkare-ljusare osv. Så länge Yin och Yang är i balans, är allt väl. Stänger man av tillflödet av vital kraft, uppstår störning och sjukdom. "Animal magnetism" skulle också kunna beskrivas som en polariserad kraft i en levande biologisk organism.

MESMERS FÖDELSE OCH UPPVÄXT

Mesmer föddes 1734 i Iznang vid den tyskschweiziska gränsen som ett av nio barn. Vi vet inte mer än att det fanns en stark katolsk tradition i familjen och att Franz pappa arbetade som skogsvaktare åt den lokale biskopen. Ekonomin var förhållandevis god och faderns ansvarsfulla jobb gav familjen en viss status. Franz fick som barn möjlighet att röra sig i och kring det episkopala residenset, och han kom därigenom att umgås med aristokrater. Här lärde sig Mesmer hur man skulle föra sig i salongerna och hur man knöt sociala kontakter.

AVHANDLINGEN 1766

Mesmer började studera högst normala ämnen vid universiteten i Dillingen och Ingolstadt i Tyskland. Filosofi, teologi, metafysik, kopernikansk och keplersk astronomi, Galileis och Newtons teorier.

1760 inledde han sex års medicinstudier i Wien. Mesmer var en god elev och klarade friktionsfritt examinationerna. 1766 lade den unge doktor Franz Anton

Mesmer fram sin avhandling "Dissertatio Physico-medica de Planetarum influxu", där han talar om himlakropparnas inflytande och lade fram tesen att en kraft "utgjuten över vida områden av himlen, inverkade på det inre av varje material, att en ur-eter, ett hemlighetsfullt fluidum, genomträngde hela kosmos och därmed även människan." Denna kraft håller hela kosmos i balans och samtidigt i dynamisk spänning, ansåg han.

Ämnet må synas märkligt för en läkare. Vissa hävdar att Mesmer hade upptagits som frimurare eller rosencreutzare och att han därmed utgick från dessa skolors ockulta rön. Måhända studerade han i så fall också Paracelsus, den schweiziske medeltida alkemisten och healern, som ibland nyttjade magnetism.

Även om många studenter svärade för mysticism och esoterism, var detta inget som uppmuntrades av den medicinska fakulteten. Tvärtom Universitetsläraryrket och traditionen var katolska. Van Swieten, som ledde den medicinska fakulteten, skulle inte ha accepterat något renodlat ockult som ämne för en avhandling. Varje form av rosencreutzeri hos kandidaterna motarbetades. Men Mesmer ville, strikt vetenskapligt, förklara himlakropparnas influens på jorden, gravitationens effekt på den mänskliga fysiologin.

GRAVITATIONEN

Enligt Newton attraherar kroppar varandra – men vad var orsaken till gravitationen? Newton höll frågan öppen, eftersom han ville undvika att hänvisa till en utomsinnlig källa. Mesmer menade dock att det var just en sådan osynlig och icke-mätbar källa som orsakade gravitationen. Och inte bara den: även magnetism, elektricitet, ljus och hetta är inkluderade i denna universella eter. Det är här Mesmer använder begreppet "universellt fluidum" för första gången.

Jordens hav har ebb och flod. På liknande sätt har den universella etern sin ständigt växlande ebb och flod, skrev Mesmer. Denna eter passerar genom himlakropparna, genom hela jordklotet och därmed genom alla fysiska kroppar. Den skapar via sin polaritet en "ebb och flod" i blodsystemet och nervsystemet. Mesmer skriver att det är "denna kraft, som är orsaken till den universella gravitationen, och ... som skapar kohesion, elasticitet, magnetism och elektricitet: en kraft som i den här contexten kan kallas animal gravitation."

Men Mesmer skulle inte stanna där. Under hela sitt liv arbetade han på att justera och förfina sina teorier, framförallt genom att fråga sig om och i så fall hur denna universella eter kunde kontrolleras och fokuseras, inte olikt ljuset genom ett förstoringsglas, så att en läkare kunde använda vitalkraften för att hjälpa patienter till hälsa.

MESMERS WIENÅR

Vi har alltså noterat att Mesmer, 32 år gammal, 1767 inte bör kunna betraktas som vare sig charlatan eller illusionist. Allt talar istället för att vi har att göra med en med 1750-talsmätt seriös forskarnatur, som ville bryta ny mark. Det är intressant att notera, att Mesmer utexamineras från samma medicinska fakultet i Wien som en viss Sigmund Freud skulle studera vid 100 år senare. Vare sig Mesmer eller Freud skulle komma att syssla med "yttre medicin" utan istället med "inre medicin" – psykets värld.

Franz gifte sig 1768 med en tio år äldre änka, Maria Anna von Bosch, medlem av aristokratin och mycket förmögen. Mesmer framstod som nobel, vänsint, charmerande, han underhöll gärna gäster och älskade musik. Han spelade gärna cello och klaviatur, och upplät sin trädgård för konsertarrangemang, bl a med unge Mozart. Mesmer öppnade en läkarmottagning i hemmet och behandlade patienter som vilken doktor som helst.

Det är lätt att fråga sig: hur kunde denne man lösgöra sig ur detta på alla sätt komfortabla liv i Wiensocieteten och istället våga sätta sitt rykte och sin ställning på spel?

1773 – FALLET FRANCISCA

Det blev en kvinna som satte kulan i rullning. Francisca Oesterlin, en släkting till fru Mesmer, led av hysteriska anfall. Mesmers kliniska beskrivning av symptomen var: "kataleptisk trans, svimningar, temporär blindhet, kvävningsskänslor". Attackerna kom just som ebb och flod av kriser. Nu såg Franz kopplingen mellan sin egen doktorsavhandlings teori och klientens växlande symptom. Genom att studera kvinnan under lång tid – hon bodde hos familjen Mesmer – kunde han småningom förutse nästa anfall. Patienten var, menade han, störd av effekten av den universella etern – fluidet – eller animala gravitationen, den ebbade ut och flödade till i hennes nervsystem. En kraft analog

med månens inverkan på jordens hav. Mesmers uppgift var nu att hitta något som gjorde att han kunde kontrollera ebb och flod-rytmen. Detta ledde honom till magnetismen.

ANIMAL MAGNETISM

Magneter hade en definitiv polaritet: attraktion och repulsion. Magneter hade också en definitiv mätbar kraft i sig: de drog vissa kroppar till sig som de inte berörde, liksom himlakropparna inte berörde människor men ändå påverkade dem. Mesmer: "Det magnetiska inflytandet från himlakropparna påverkar alla delar av kroppen, och har direkt effekt på nerverna. Alltså måste en aktiv magnetisk kraft existera i våra kroppar."

Behandlingen med magneter lyckas: Efter en kort "kris" försvinner symptomen. Mesmer experimenterar och märker att han kan vända "strömmen" i olika riktningar, och han noterar på sin anatomikarta vilka riktningar som intensifierar attackerna, och vilka som tunnar ut dem. Han menade att han hade genererat artificiella "tidvågor" i nervsystemet, att han kontrollerade ebb och flod i det universella fluidet.

Men snart nog reviderar han sin uppfattning: det var inte magneterna i sig som orsakade "ebb och flod", de fungerade bara som ledare. Ledare för vad då? Jo, det universella fluidet! När livsenergin nådde nervsystemet genom magneternas hjälp, reparerades de fysiologiska skadorna. Mesmer märkte att han kunde få samma effekt av icke-magnetiskt material, exempelvis trä. Det var Mesmer själv som skapade effekten. Han var en animalisk magnet som kunde magnetisera andra animaler (biologiska organismer) på samma sätt som en mineralisk magnet kunde magnetisera andra mineraler. Han hade nu lärt hur han skulle kanalisera det universella vitalkraften till sina patienter! Termen "animal gravitation" ersattes nu av "animal magnetism". Mesmer menade att han hade gjort en revolutionerande upptäckt.

MESMERS REVOLUTIONERANDE UPPTÄCKT

Mesmer vände sig nu till den medicinska fakultetens rektor Stoerch för att låta honom ta ställning till forskningsresultaten. Denne vägrade. Mesmer fortsatte oförväget att slå på trumma för sin teori. Han måste övertyga skeptikerna. Ännu en forskare, holländaren Ingenhousz, bjöds in för att se

hur Mesmer arbetade med Francisca. Ingenhousz förblev skeptisk, även efter att ha bevittnat hur patienten blev "magnetiserad". Han uppmanade i stället Mesmer att inte publicera sina slutsatser för att inte skada sitt rykte.

Vad Mesmer uppenbarligen hade lärt sig, dock utan att vara medveten om det, var hur han kunde föra in patienten i djup hypnotisk trans. I stället för akademiskt godkännande fick Mesmer ett rykte som helare, och folk köade för att komma in till hans medicinska mottagning. Patienterna, inte hans kolleger, trodde på honom. Enligt många vittnesbörd botade Mesmer människor, eller uttryckt på ett annat sätt: Mesmers närvaro och metoder underlätade ett tillfrisknande eller en klar medicinsk förbättring av patientens tillstånd. Efter en konflikt angående behandlingen av en ung blind flicka var emellertid läkarskrået i Wien i uppror, och Mesmer såg sig nödgad att lämna både staden och sin hustru för att i stället söka sig till Paris, där han med sedvanlig optimism föreställde sig att franska fysiker skulle kunna verifiera hans revolutionerande upptäckt.

MÄSTERTERAPEUTEN I PARIS

Mesmer fick sina största offentliga framgångar i Paris, där hans förbindelser skapade en första plattform för verksamhet inom societeten. Det är här som Mesmer blir känd för sin "baquet", ett stort kar fyllt med vatten, varur böjda metallstänger stack upp. När Mesmer hade "magnetiserat" vatnet skulle patienterna – det rörde sig nu om gruppterapi – hålla i stängen, alternativt låta dess spets peka mot den angripna delen av kroppen.

För att skapa ett framgångsrikt terapeutiskt resultat torde det vara väsentligt att patienten tror på medicinens eller behandlingens effektivitet och/eller på behandlaren. På samma sätt som idag en psykolog gärna har diplom på väggen eller prästen sin krage och sitt kors för att skapa intryck av auktoritet och få patienten att känna tillit hade Mesmer en intuitiv talang, när det gällde att få patienterna till rätt mottaglighet. Författaren Stefan Zweig har i sin Mesmerbiografi givit en livfull beskrivning som förtjänar att återges.

BEHANDLING VID BAQUETEN

Lokalen i Paris där Mesmer verkar har stora speglar och tunga, mörka gardiner,

där dagsljuset inte bryter in. I stället finns ett suggestivt gultonat ljus, som också lyser upp de symboliska stjärnbilderna på väggen. Zweig kallar det Mesmers trollkammare, ett terapeutiskt rum som retar "alla sinnen, ögon, öron och känsla, på det mest raffinerade sätt". Mitt i rummet finns det stora hälsokaret, baqueten. När patienterna väl kommit in för behandling, får de hålla sig i stillhet och vara tysta, medan Mesmer arbetar med dem. Zweig fortsätter: "Då och då bilda på ett givet tecken de kring karet sittande den mycket omtalade ... magnetiska kedjan. Envar berör sin grannes fingerspetsar, så att den förmenta strömmen, förstärkt genom övergången från kropp till kropp, skall bölja genom hela den andäktiga ringen. I denna andlösa, av intet ord, blott stundom av lätta suckar avbrutna tystnad, ljuda från rummet bredvid ackord från ett osynligt klaver ... ibland spelar till och med Mesmer själv på sin glasharmonika för att genom smäktande melodier stilla upphetsningen eller genom snabbare rytmer åter stegra den. Så laddas under en timmes tid organismen med magnetisk kraft (eller som vi nu för tiden skulle säga: den suggestiva spänningen förberedes genom enformighetens och förväntans nervretning).

Då träder slutligen Mesmer själv in. Han inträder, allvarlig, lugn, med långsamma steg, med värdig hållning, utstrålade ro i den allmänna oron, och han har inte väl närmat sig de sjuka, förrän en svag skälvnings förmärkes i kedjan, det är som suset av en vind. Han bär en lång lilafärgad sidenrob ... Hos en efter en stannar han, frågar honom tyst om hans sjukdom och stryker sedan med sin magnetstav i bestämd riktning ena sidan av kroppen nedåt, sedan den andra uppåt, medan han samtidigt skarpt och inträngande fasthåller patientens förväntansfulla blick.

Många berör han alls inte med staven och tecknar endast i luften en osynlig aura kring pannan eller utgångspunkten för smärtförmimmelserna, men alltid koncentrerar han med orörlig pupill sin uppmärksamhet på den sjuka och fångslar därmed dennes uppmärksamhet ... och man hör för en stund ingenting annat i det stora, med mjuka mattor belagda rummet än hans långsamma steg ... Men vanligen dröjer det inte länge, förrän någon av de sjuka under Mesmers beröring börjar darra. En konvulsivisk ryckning förmärkes i hans lemmar, han börjar svettas, skrika, sucka eller

stöna. Och knappast har det första märkbara tecknet till den nervskakande kraften visat sig hos denne förste, förrän de andra i kedjan likaledes förmäna sig själva spåra den omtalade, helande 'krisen'. Som elektriska gnistor fladdra ryckningarna vidare i den fast slutna kedjan ... en andra, en tredje patient faller i krampryckningar, och i ett nu har häxsabbaten nått sin kulmen. Några vältra sig med uppåtvända ögon i konvulsiviska ryckningar på golvet, andra börjar skratta gällt, skrika, snyfta, stöna... andra tyckas ... under stavens inflytande eller under Mesmers genomträngande blick försjunka i vanmakt eller hypnotisk sömn ... och hela tiden ljuder musiken från rummet bredvid för att mer och mer stegra den uppgjagade nervspänningen, ty enligt Mesmers berömda 'kristeori' måste varje nervöst betingad sjukdom drivas till högsta punkten av sin utveckling, så att säga svettas ut, för att möjliggöra kroppens botande. De av krisen alltför häftigt angripna, de som skrika, rasa och vrida sig i våldsam kramp föras hastigt av tjänare och biträdande magnetisörer in i ett madrasserat, ljudisolerat sidorum, den så kallade – 'salle de crises' för att där lugnas ... De mest häpnadsväckande scener utspelas dagligen i Mesmers trollkabinett: sjuka springa upp från karet, slita sig loss från kedjan, förklara sig för botade, andra kasta sig på knä och kyssa mästartens händer, andra åter anropa honom att än en gång förstärka strömmen, än en gång vidröra dem."

Tittar vi närmare på Mesmers metod, ser vi en mästerlig terapeut i arbete.

MESMERS TEORIER PRÖVAS AV AKADEMINS KOMMISSION

Mesmers arbete skapade så starkt intresse, att man började tala om "mesmerister". Unga entusiastiska män anslöt sig som assistenter till mästern Mesmer för att om möjligt få lära sig magnetisörens hemligheter. Samtidigt växte motståndet, här liksom i Wien. Var det inte egentligen "häxkonster" och magi – som läkarvetenskapen trott sig utrotat?

Men när Ludvig XVI 1784 tillsatte en kommission för att undersöka Mesmers metoder och resultat, var det alls inte ovälkommet av Mesmer. Tvärtom. Han såg sig inte som en charlatan eller "trollkarl". Bland dem som skulle avgöra fallet Mesmer fanns USA:s ambassadör Benjamin Franklin, astronomen Bailly och kemisten Lavoisier.

Kommissionen konstaterade efter hela sex månaders arbete att man efter "dessa påtagliga resultat icke förneka att här finnes en hemlighetsfull kraft som verkar på människorna och behärskar dem och vars förmedlare magnetisören är". Men den animala magnetismens fluidum kan inte "iakttagas genom något av våra sinnen, enär det icke utövat någon inverkan på vare sig dem själva (kommissionsmedlemmarna) eller på de sjuka som de utsatte för detsamma..."

Man ansåg kort och gott att kureren berodde på "patienternas inbillningsförmåga" och inte på "animal magnetism". Kommissionen förstod inte, att den "animala magnetismen" just var kopplad till patienternas "inbillningsförmåga", dvs att patienterna var delaktiga i sin egen behandling genom sin mottaglighet för hypnotisk och suggestiv påverkan.

DEN HEMLIGA RAPPORTEN

Rapporten, undertecknad 11 augusti 1784, kompletterades enligt Zweig med en hemlig rapport, vilken i allvarliga ordalag hänvisar till de faror för sedligheten som kunde uppstå genom "nervstimulansen" och "sammanförandet av könen". Att Mesmer dessutom tog vissa kvinnliga patienter till sidorummet "salle de crises" för att där lugna dem väckte också farhågor hos de anständiga. Därmed är Mesmers öde beseglat. Det hjälper inte att en medlem av kommissionen, botanikern Jussieu, vägrat sätta sitt namn under domslutet. Juissieu menar att denna dokumenterade kraft, oavsett hur den alstrades, istället fördomsfritt bör utforskas.

ARVET FRÅN MESMER

Mesmer hånas i tidningar och på karikatyrteckningar. Snart reser han iväg till Wien, varifrån han dock motas bort igen av polisen, så till Schweiz, där han bosätter sig och öppnar en liten praktik. Medan världen glömmor bort Mesmer, fortsätter han intill hög ålder att hjälpa alla de som uppsöker honom. Få känner till "doktor Mesmers" grandiosa förflutna i Paris- och Wiensocieteten. Det blir istället Mesmers lärjunge de Puységur som senare får äran av att ha "upptäckt" hypnosen. Han undersökte somnabulism (sömngångarfenomenet) med hjälp av Mesmers metoder, och drog slutsatsen att något specifikt hände i hjärnan under en hypnotisk be-

handling. Britten Braid kom 1843 fram till att ögonfixering – Mesmers metod – ofta resulterade i ett hypnotiskt sinnestillstånd. 1884 tas suggestionsmetoden i bruk i Paris av Freuds lärare Charcot, därpå av Freud själv. Kring sekelskiftet är hypnosen tillräckligt belagd för att kunna skrivas in som ett "vetenskapligt belagt fenomen".

Ännu den dag som är finns det få som vet att den egentliga äran för att i modern tid ha återupptäckt och vidareutvidgat det terapeutiska arbetet via hypnotiska metoder bör tillkomma Franz Anton Mesmer.

Och vad så med Mesmers teori om den "animala magnetismen"?

Det finns som bekant ännu inga

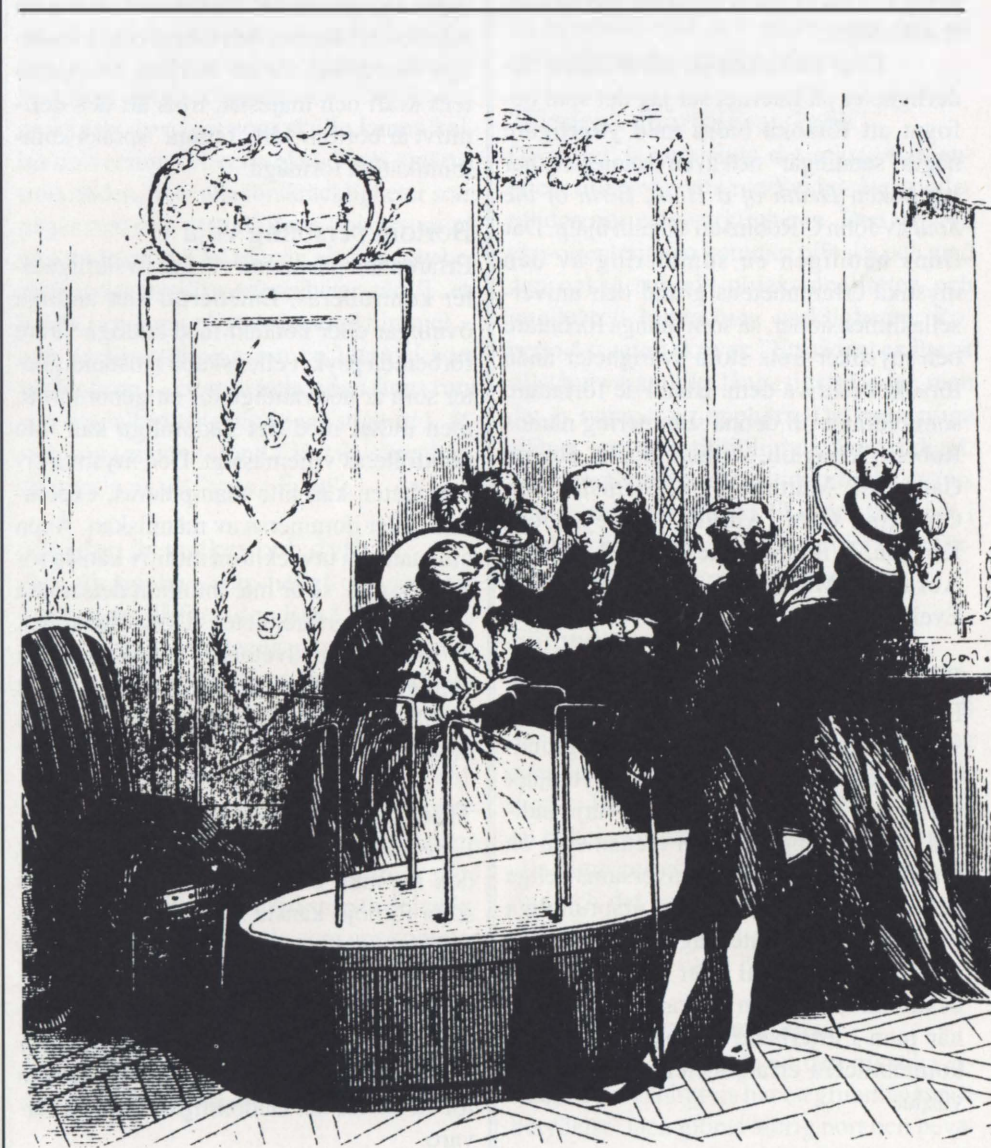
naturvetenskapliga belegg för den. Klart är i alla fall att 100 000-tals healers och alternativläkare över hela världen i sitt arbete postulerar eller direkt upplever att "livsenergin", pranan, chi – eller Mesmers universella fluidum – är ett faktum.

Huvudsakliga källor:

The Wizard from Vienna. Vincent Buranelli, Coward, McCann & Geoghegan, Inc., New York 1975.

Själslig läkekonst. Stefan Zweig. Skoglund, Stockholm 1945.

Healing. I serien *Mystikens värld.* Lademann, Time-Life Books BV, Amsterdam 1991.

Mesmer behandlar en förnäm dam i sin baquet, medan han trycker en stång, som är nedsänkt i magnetiserat vatten, mot det onda stället på hennes kropp. Från ett tryck i Bibliothèque Nationale.

Fler ”sanningar” om begreppet mystik

Av Kerstin Stina Carlsson

I Sökaren nr 1, 2001 fanns en artikel kallad *Homeostas*. Den var ett försök att fastställa en del ”sanningar” angående det mycket missbrukade begreppet mystik, kring vilket det finns många underliga föreställningar.

Efter att ha sett en del av dessa underligheter på Internet ser jag det som befogat att försöka bidra med ytterligare några ”sanningar” och även denna gång har jag boken *Death of a Hero, Birth of the Soul* av John C Robinson till min hjälp. Där finns nämligen en summering av den mystika erfarenhetens grund och universella dimensioner, så som många författare och mystiker trots stora svårigheter ändå försökt beskriva dem. Bland de författare som bidragit till denna summering nämns Roberto Assagioli, William Bucke, Joseph Campbell, Matthew Fox, Stanislav och Christina Grof, Aldous Huxley, Gopi Krishna, William James, David Lukoff, Abraham Maslow, Sogyal Rinpoche, Evelyn Underhill m.fl.

Direktkontakt med det gudomliga
En mystik erfarenhet är en omedelbar, subjektivt obestridlig, intensiv och grundläggande andlig upplevelse. Det är ett djupt personligt ögonblick, unikt för varje individ, och det upplevs utan tvekan som en omedelbar kontakt med universums heliga och gudomliga källa. I sin ursprungliga form är det alltså inte fråga om filosofi eller regler för moral eller teologisk eller okult kunskap, men det kan bli resultatet, när man i efterhand försöker förstå och kommunicera erfarenhetens mening och värde.

Outsägliga
Mystika erfarenheter beskrivs som outsägliga, därför att de innehåller upplevelser som inte kan beskrivas med det konventionella språket. Men trots det försöker

människor om och om igen finna vardagliga beskrivningar som åtminstone skulle kunna ge en liten uppfattning om denna sorts medvetenhet, som är större än vårt språk kan förmedla. Därför använder man metaforer, liknelser och ibland också språkliga överdrifter för att förklara erfarenhetens kraft och majestät, trots att den definitivt är bortom vårt ”fattiga” språks kommunikativa förmåga.

Bortom personlig vilja

Erfarenheten kan inte väckas avsiktligt eller kontrolleras. Emellertid kan andliga övningar eller kontakt med andliga lärare förbereda psyket eller skapa omständigheter som är nödvändiga för ett genombrott, men mötet med det gudomliga kan inte kontrolleras viljemässigt. Den mystika erfarenheten kan inte manipuleras, exploateras eller domineras av människan. Även om man kan utveckla en intuitiv känsla för det mystika, så är inte intuition detsamma som själva erfarenheten. Detta ögonblick av utvidgad medvetenhet betraktas också vanligtvis som en nådegåva, som är totalt omöjlig att förutsäga när det gäller tid och innehåll.

Transcendent¹⁾ ljus

I ett universellt sammanhang förknippas den mystika erfarenheten oftast med en sorts förhöjd känsla av ljus som tycks ha ett transcendent ursprung. Ljuset beskrivs som gudomligt, lysande och himmelskt, och det upplevs som om det vore levande och omringar och omsluter den upplevande med absolut kärlek och accepterande som för att bevisa det Gudomligas faktiska närvaro.

Tidlöshet

Under den mystika erfarenheten känns det som om uppdelningen i förfluten tid, nutid och framtid är onödig och att de i själva

verket existerar samtidigt eller överlappar varandra. När evigheten öppnar sig är det bara det nuvarande ögonblicket som räknas. Och mer än så. Medvetenheten i detta ögonblick beskrivs som livets innersta natur (essens). Efteråt upplevs tiden som ett sinnets påfund. Några liknar den vid en film. Allt som händer i våra liv existerar redan nu men har ännu inte spelats upp. Ljuset som lyser upp filmen liknas vid det gudomliga medvetandet, som är helt och hållet bortom tiden.

Glädje och extas

Den mystika erfarenheten innebär en upplevelse av obegränsad glädje, hänryckning och en salighet som överskrider allt känt i vårt dagliga liv. Den innehåller i sig själv absolut lycka, klarhet, förnöjsamhet, säkerhet, harmoni, acceptans och frid. Upplevelsen innebär också en tillfällig förlust av rädsla, ångest och oro och i dess ställe finns en överväldigande känsla av att vara förutsättningslöst älskad och evig. Glädje i alla dess variationer tycks vara det som genomströmmar universum och är dess verklighet (substance).

”Nya ögon”

Efter en mystik erfarenhet tycks allt vara nytt, levande, kristallklart, friskt, lysande, heligt och omgivet av gudomlig kärlek. Man kan uttrycka det som om man ser allt med nya eller klarare ögon. Maslow liknar det vid att man ser världen med samma kärleksfulla hänryckning som en mor gör, när hon betraktar sitt nyfödda barn. Ingen del av verkligheten blir viktigare än någon annan och man känner en uppvaknande uppskattning för vardagens outtömliga glädjeämnen. Detta är den mystika vördnaden, som är en medvetenhet om att bokstavligen allt är fyllt av helighet.

Närvaro

Det tycks som om en kärleksfull och medveten närvaro omsluter allt och man överlåter sig helt och hållet och med tacksamhet till denna närvaro som utstrålar ovillkorlig kärlek, förståelse och acceptans. Universum upplevs som levande och kännande och hela rymden genomströmmas med liv. Faktum är att det känns som om det bara finns ett enda medvetande men att det individuella sinnet upplever det som om delen av detta enda medvetande är ett separerat eget medvetande²⁾. Gud har inte lämnat Skapelsen, Gud är Skapelsen. John White³⁾ har summerat detta på följande sätt: ”För i sanning, Gud är inte utanför Sin värld. Han har inte ”skapat” världen – Han har blivit Världen.” Efter den mystika erfarenheten tror man inte längre att Gud är avskild och utanför någonstans, utan man förmimmer Gud som evigt närvarande och som genomströmmande Skapelsen. Denna erfarenhet är ursprunget till panteism.⁴⁾

Självförlömmelse

I denna förening med det Gudomliga tappar man ibland bort sitt personliga, familjära och separerade själv, och föreningen blir till en upplevelse av totalegolöshet och självförlömmelse. Man är allt. Dualiteten mellan subjekt och objekt ersätts med förening. Mångfald och separation ses som illusion. Det separerade självet, egot, uppgår i Alltet precis som när en regndroppe faller ner i havet. Det vanliga medvetandetillståndet, som avskiljer och kategoriserar och är ansvarigt för upplevelsen av separation, transcenderas⁵⁾.

Hänryckning

Trots att det är mycket ovanligt kan individen ibland helt och hållet förlora medvetenheten om sin omgivning och ryckas hän i en glädjefylld enhetsupplevelse. Då och då åtföljs en sådan hänryckning av övernaturliga och djupa visioner som kan få den upplevande individen att tro att han varit i en annan, gudomlig värld.

Livets dans

Under den mystika erfarenheten har man inte någon känsla av att behöva anstränga sig eller kämpa för att nå några mål. Man känner sig i stället som om man hade uppgått i ett fantastiskt varande. Man vet hur man ska bete sig och beteendet motiveras inte längre av avsikt, ångslan, rädsla för döden eller känslor av otillräcklighet. Att utan ansträngning delta i livets dans tycks vara det man behöver bidra med.⁶⁾

Noetisk kunskap

Individen får under den mystika upplevelsen temporärt kunskap om Universums och Guds yttersta natur. En del känner att de för ett ögonblick trätt in i Guds sinne. Denna sorts direkta kunskap har kallats noetisk och ur den upplevande individens synpunkt kan den inte ifrågasättas. Det handlar inte om spekulativ, analys eller bevis. Det känns i stället som en direkt och subjektivt känd sanning⁷⁾, som har ett inneboende värde och rättfärdigar sig själv.

Existensen har mening och värde (eller Universum är okej)

Den mystika erfarenheten tycks vara totalt livsbefrämjande. Man får vetskap om att existensen varken är slumpmässig eller meningslös, tillfällig eller fåfång utan i stället full av mening, värde, helighet och kärlek. Helhet och helighet känns som två aspekter av samma enhet. Aldous Huxley beskriver det på följande sätt: ”Det finns... en känsla av något som skulle kunna kallas universums yttersta okej. Trots smärta, trots döden, trots alla förskräckligheter som pågår runt oss, är ändå detta universum på något sätt okej.” Ja, mer än så. Maslow beskriver den mystika erfarenheten som ”...ett besök i en personligt definierad himmel ... och en föreställning om en himmel som träder fram ... en som hela tiden finns runt om oss, alltid tillgänglig att stiga in i, åtminstone en liten stund.” Det är, säger han, en känsla av att ”vara i Eden”.

Världen är vacker och dyrbar

Om allt upplevs som heligt och vackert, hur kan det då finnas ondska? När man finner sig mitt i all denna uppenbarade storlagenhet, försvinner kritiska, moralistiska och dömande attityder på en gång och världen ses som vacker, dyrbar, önskvärd och med ett inneboende värde. Den känns aldrig ond eller icke önskvärd, utan det är människans vardagliga uppfattningsförmåga som gör att den verkar så. Man inser med sorg att mänskligheten till största delen lever utifrån det perspektiv som uppkommer ur det begreppsmässiga och kategoriserande sinnet snarare än utifrån verkligheten själv. Det är människan som missuppfattar världens sanna natur och på grund av det skapar både ondska och fulhet.

Ingen andlig överlägsenhet

Känslor av andlig överlägsenhet, stolthet, makt eller personlig vinning finns inte i den mystika erfarenheten. Det handlar inte heller om att vinna lust, visioner eller kun-

skap på det sätt som man gör med materiella ägodelar eller med akademiska meriter. Ibland kan emellertid kraften i upplevelsen vara så intensiv och överväldigande att det uppstår förvirring i sinnet, vilket exempelvis kan bero på att det personliga och gudomliga självet kortvarigt blandas samman.⁸⁾

Tacksamhet

Mitt i och efter en mystik erfarenhet har individen ofta en enorm känsla av tacksamhet för den stora gåva han fått motta och för detta livets eget ofantliga mirakel.

Ödmjukhet

I denna erfarenhet av överväldigande kraft och nåd upplever man hur litet och oviktigt det individuella egot är. Det enda passande och spontana gensvaret på en sådan gudomlig uppenbarelse och generositet blir en grundläggande naturlig ödmjukhet.

”Floden” efterföljs av ”ebb”

Olyckligtvis varar inte det mystika ögonblicket för evigt utan individen återvänder till den normala verkligheten. Den vanliga ego-orienteringen kommer tillbaka och med den också subjekt-objekt-dualiteten och intellektets hinna över verkligheten. Roberto Assagioli skriver: ”Ett sådant exalterat tillstånd varar olika långa tidsperioder, men det är tvunget att upphöra. Det personliga självet var bara tillfälligtvis överväldigat, men inte förändrat för alltid. Inflödet av ljus och kärlek är rytmiskt liksom allt annat i universum. Efter ett tag avatar det eller försvinner och floden efterföljs av ebb.”

Förundran över varje ögonblick

Efter denna märkliga erfarenhet av den heliga verkligheten återvänder individen till den vanliga verkligheten och ironiskt nog med en känsla av att vara mer vanlig än tidigare. Han eller hon trivs med att bara vara en enkel och naturlig människa. Individuella jämförelser blir oväsentliga och oviktiga och det finns inget behov av att vara mer eller bättre utan det räcker med den förundran som varje ögonblick innebär.

Grundläggande betydelse

Det är inte förvånande att den mystika erfarenheten vanligtvis har en grundläggande betydelse. Den glöms aldrig bort och bevarar ofta sin ursprungliga kraft och omedelbarhet i årtal. Den som varit med om en sådan erfarenhet, vet att detta var en av de viktigaste händelserna i hans eller hennes liv. Om man sedan kan dra nytta av och för-

ändra sitt liv till det bättre på grund av denna erfarenhet, beror på hur man förstår och integrerar erfarenheten i sitt liv.

Slutsatser

Trots att de dimensioner av den mystiska erfarenheten som beskrivits i denna artikel inte på något sätt är fullkomliga eller perfekta (det finns inget sätt att helt kunna skildra det mystiska) är de ändå viktiga att förstå, därför att de kan vara till hjälp för att känna igen och förstå sin egen mystiska erfarenhet, liksom de också kan vara till hjälp för kunna skilja mellan autentiska och falska läror eller lärare.

1) Transcendent = översinnlig, d.v.s. det som ligger bortom gränsen för det som kan uppfattas med våra sinnen eller med vårt förnuft.

2) Jämför med hinduismens Atman = den individuella själen och Brahman = den universella själen.

3) John White är författare och förläggare. Söka-rens läsare har tidigare mött honom i essän "Vad är andlig upplysning?" i Sökaren nr 6, 1994. Den mycket läsvärda essän finns också med som bilaga i min bok "Transcendens eller psykos?" sidan 161.

4) Det finns två närliggande begrepp, panteism och panenteism. Panteismen säger att Gud är allt och allt är Gud, och panenteismen säger att Gud är i allt och att allt är i Gud. Med ett teologiskt sätt att se finns en viktig skillnad mellan dessa två begrepp enär panteismen sägs beröva Gud

hans transcendens, vilket inte panenteismen gör.

5) Transcenderas = överskrider sinnenas och förnuftets gränser.

6) Jfr med Matteus 6:28 Och Lukas 12:27.

7) Man vet att man vet.

8) Av Christina och Stanislav Grof kallas detta för Spiritual Emergency; har noga kartlagts av dem och finns beskrivet i de båda böckerna *Spiritual Emergency* och *The Stormy Search for the Self*. David Lukoff har också bidragit mycket till en förståelse av dessa tillstånd. Se *Spiritual Emergency center* på Internet – www.inter.netguides.com/se/index.html. Se även min bok *Transcendens eller psykos?* som bl. a. innehåller en personlig berättelse om ett Spiritual Emergency.

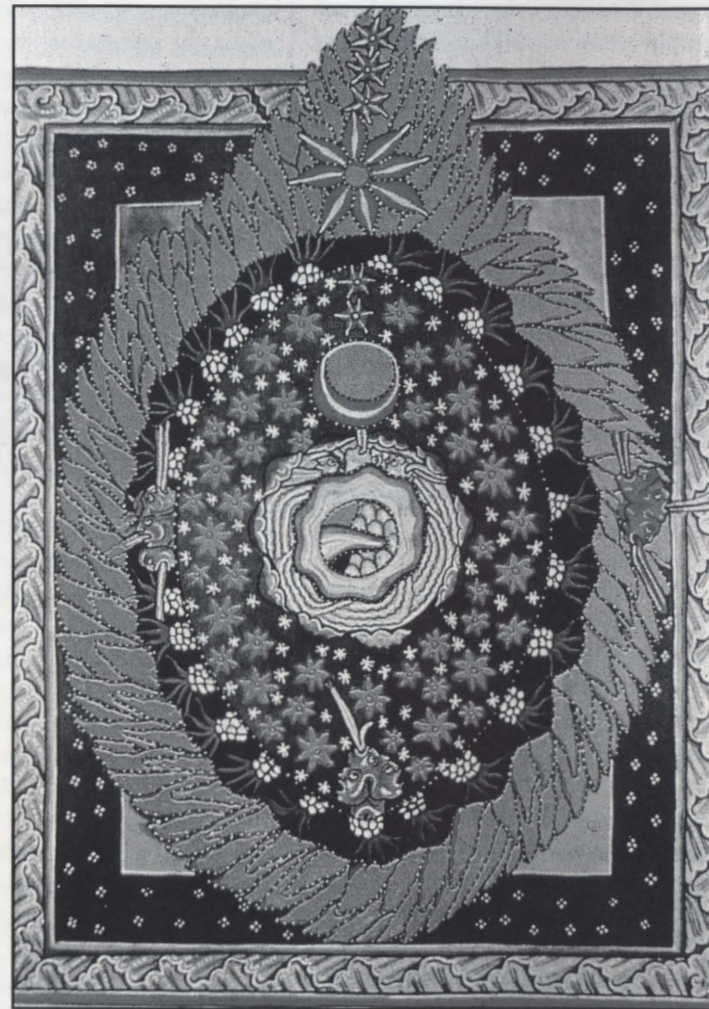
Kommentarer till Hildegard av Bingens bild *Egg of the Universe*, hämtade ur *Illuminations of Hildegard of Bingen with commentary by Matthew Fox*.

Att se universum som ett ägg är en kosmisk symbol som kan återfinnas i de flesta symboliska traditioner som t.ex. i den indiska och den keltiska, men den var speciellt väl utvecklad i den egyptiska traditionen.

Det finns en viktig lärdom att ta till sig i Hildegards föreställning om universum som ett ägg. Det första är att Hildegard brydde sig så mycket om hur det skulle gå för vårt universum att hon teologiserade om det, bad för det, kände intuitivt för det, målade det och firade det med sång, poesi och teologi först i formen av ett ägg och senare som en sfär. Detta skiljer henne t.ex. från Augustinus ¹⁾, som i stället koncentrerade sin kraft på människan och hennes samvete, vilket sedan i sin tur gav upphov till den mänskliga chauvinism ²⁾ som i så hög grad har fått dominera västerlandets religion och kultur. Hildegard däremot utvecklade en hel teologi utifrån sin kosmologi. I Hildegards tankevärld kan man inte skilja Gud, Kristus eller människan från kosmos.

Vad är det då som är underförstått i Hildegards bildliga föreställning av universum som ett ägg? För det första är ett ägg en enhet, något helt. Detta är en grundläggande sanning om universum som Hildegard gång på gång upphåller sig vid. Hon skriver: "Gud har arrangerat allt i världen med hänsyn taget till allt annat." Precis som allt i ett ägg är beroende av allt annat för helhetens skull, är det på det sättet också i universum. Hon skriver: "O, Heliga Ande, du är den allsmåktiga kraft som gör att allt som finns i himlarna, på jorden och under jorden är släkt med allt, är förbundet med allt." Hildegard ser det som om övergripande släktskap och samband är universums verkliga fason. För Hildegard är allt genomsyrat av samband, från ägg till universum, från mig själv till alla andra.

Med sin bild hyllar Hildegard vårt universums ännu fördolda möjligheter till glädje och storslagenhet, skönhet och helande. Dessa ännu så länge osynliga och eviga ting behöver uppenbaras.

Universums ägg, efter Hildegard av Bingen.

1) Västerlandets mest berömde kyrkofader (354–430).

2) Chauvinism = orimlig överskattning av den egna gruppen. Ex. människogrupperns orimliga överskattning av sin egen betydelse i jämförelse med andra jordiska grupper (djurens, fåglarnas, fiskarnas o.s.v.).

Min tro

Herbert Edlund:

Teosofin

Redan 1945 kom jag som artonåring i kontakt med teosofin då mina föräldrar hyrde bostad i ett hus där en teosofisk loge hade sin lokal. Efter det att en dam i huset hade upplyst mig om att teosoferna är "sådana som tror på själavandring", besökte jag en sammankomst och kände genast att jag hamnat rätt. Så känns det väl om man i en ny inkarnation återupptar förbindelsen med sitt andliga hemvist.

Allteftersom jag läste mig igenom den teosofiska standardlitteraturen, fängslades jag av logiken och förnuftet i läroarna. Dessa gav mig visserligen inte en detaljerad och lättöverskådlig bild av världsalltet och tillvaron – snarare ett halvlagt pussel där de felande bitarna måste hittas och infogas av mig själv – men de gav förklaringen på vissa gränsöverskridande upplevelser som jag redan vid den tiden hade haft, och de gav trovärdiga svar på alla mina existentiella frågor. Teosofin uppfyllde alltså två av de krav man bör ställa på en livsåskådning.

Eftersom jag inte tyckte mig ha behov av några alternativ till teosofin blev jag aldrig en verklig sökare. Senare har jag dock granskat en del av de många livsåskådningar som står till buds i våra dagar, men inte funnit någon av dem vila på en lika god objektiv grund som teosofin. Objektiviteten ligger i att teosofin inte är H P Blavatskys eget verk och inte heller ett slags uppenbarelse från "andra sidan". I stället uppges den vara en fragmentarisk presentation av en lärobyggnad – Den esoteriska traditionen – som den s k Vita Logen ställt samman av noga kontrollerade och med varandra jämförda observationer och erfarenheter, vilka dess medlemmar (människor med osedvanligt avancerade själsförmågor) gjort i sin metodiska gränsöverskridande forskning. Denna forskning sägs ha bedrivits sedan urminnes tider och bl a möjliggjorts av att vissa av Logens medlemmar – mästarna el-

ler mahatmorna som de också kallas – viljemässigt kan lämna sin fysiska kropp och i eterisk gestalt besöka den "andra sidan" och ta del av dess begivenheter. Den esoteriska traditionen skall alltså till stora delar ha hämtats på "andra sidan" av på jorden levande människor, och även om den i princip hålls hemlig har brottstycken av den gång på gång offentliggjorts. Blavatsky visade att sådana brottstycken återfinns i många av världens myter, legender, filosofier etc och i de stora religionernas heliga skrifter.

Jag tror alltså på teosofin, och det av goda skäl. Dels finner jag ju de teosofiska utsagorna vila på objektiv grund, dels kan jag med egna erfarenheter konfirmera några av dem. Och de hänger samman till en logisk och förnuftig helhet. Jag tror därför att världsförloppet utspelas på en serie av med varandra samverkande tillvaroplan, där det regleras av naturlagar (karma) och fortskrider i enlighet med av kosmiska intelligenser uppgjorda utvecklingsplaner, och att det också görs upp en plan för vart och ett av den enskilda människans jordeliv. Jag ser människan som en på alla tillvaroplanen integrerad del av det hierarkiskt organiserade världsalltet, en evighetsvarelse som färdas genom tiden i ständigt nya gestalter av tilltagande komplexitet, vilka ger henne möjlighet att deltaga i allt högre och upplevelserikare utvecklingssammanhang. Därvid får hon efter hand större möjligheter att själv styra sin färd. Att denna i nuvarande utvecklingsfas regelbundet avbryts av döden ser jag som både nödvändigt och önskvärt – önskvärt därför att perioden mellan två jordeliv är en "semester" från utvecklingsarbetet under vilken människan i en privat värld av mental materia får sina jordiska önskedrömmar uppfyllda. Det hon så gärna skulle velat men inte fick uppleva i den fysiska världen, får hon i eterisk gestalt lika påtagligt uppleva i den mentala.

H P Blavatsky

Jag försöker vandra på vad som kallas den etisk-filosofiska utvecklingsvägen, dvs jag försöker bli en moraliskt bättre människa samtidigt som jag studerar världsbilder och livsåskådningar för att vidga mina referensramar. Jag är ense med teosofin när den förkunnar denna väg vara den säkraste och snabbaste för oss vanliga människor, ty jag har sett beklämmande exempel på vad medialitet, koncentrationsövningar, kundalinstimulering etc kan få för effekter på sina utövare. Det förtidiga uppöandet av psyko-fysiska förmågor – som jämte att vara farofyllda vanligen bara är av s k astral natur – sägs praktiskt taget alltid leda till svart magi och därmed bli ett hinder i utvecklingen. Framstående ockultister har tiderna igenom varnat för detta och anbefallt karaktärsförädling i förening med intellektuella studier som den bästa vägen till gränsöverskridande kunskap. Rättrådighet och osjälviskhet i tanke, känsla, ord och handling stämmer oss i vibrationsmässig samklang med vårt högre jag, och därifrån kan vi då i form av illuminerande idéer, tankar och visioner få all den kunskap om tillvarons mysterier som vi på vårt nuvarande utvecklingsstadium kan ta emot.

Den esoteriska traditionen drar i vår tid till sig en växande uppmärksamhet. Begrepp som karma och reinkarnation är snart kända av alla och envar. Men man nöjer sig i allmänhet med en ytlig kännedom om reinkarnations- och karmalärorna och ger inte akt på deras sammanhang med den esoteriska traditionens övriga huvudläror. Detta är beklagligt, ty läroarna om reinkarnation och karma kan knappast förstås på rätt sätt utan dessa sammanhang, och en del vanföreställningar om dem har därför fått spridning. En av de teosofiska samfundens uppgifter är att rätta till dessa vanföreställningar och peka på det större perspektivet, och i den uppgiften har jag engagerat mig.

Föreningen Vetenskap och Folkbildning

Plus

Den skeptiska, konservativa inställningen behövs. En socialdemokratisk toppolitiker sa en gång att om det inte hade funnits ett högerparti, så hade man behövt skapa ett. Han menade att politiska frågor behöver belysas även utifrån en konservativ samhällssyn. Motsvarande gäller inom vetenskapen.

Skeptiker kan ibland göra värdefulla avslöjanden, peka på möjliga naturliga förklaringar och hjälpa till att förbättra experiment.

Genom att kolla skeptikernas resonemang och slutsatser, kan man göra en bedömning av de egna åsikternas hållbarhet.

Minus

VoF karakteriserar parapsykologin som en pseudovetenskap, vilket är ett uttryck för okunnighet. Det paranormala är ett viktigt

forskningsområde som antyder att verkligheten i grunden är annorlunda än vetenskapen hittills har beskrivit den.

VoF har gett sitt förvillarprijs till bland andra Jens Tellefsen, Eva Moberg och Erland Lagerroth, utmärkta personer, vilka som informatörer utgör viktiga spjutspetsar mot framtiden.

VoF säger sig vilja verka för att sprida kännedom om god vetenskap, men i själva verket är det en viss verklighetsbild som man vill försvara. Det som inte stämmer med den bilden, underkänns.

VoF:s medlemmar och deras meningsfränder i andra länder kallar sig skeptiker, men det är ingen principiell skepsis som det rör sig om, utan snarare en okritiskt positiv attityd till vissa tankar och resultat och en lika okritiskt negativ till andra.

VoF:s verksamhet är så starkt präglad av fördomar att den motverkar viktigt nytänkande.

En ung skeptiker

Jesper Jerkert är en ung man som tydligen är uppskattad inom VoF. En framtidsman? Han ingår i redaktionen för tidskriften Folkvett och arbetar med föreningens hemsida.

På sin egen hemsida har han gjort upp en ganska lång lista över pseudovetenskapliga böcker.

Några av titlarna:
Göte Andersson: Psi-spåret.
Göran Brusewitz: En ny världsbild växer fram.
Fritjof Capra: Fysikens tao.
Göran Grip och Lena-Marie Broman: Dem jag älskade.

Jan Grönholm: Helhetssyn och framtids-tro.
J. B. Rhine: The Reach of the Mind.
Danah Zohar: Kvantjaget.
Gary Zukav: De dansande Wu Li-mästarna.

I VoF saknas sund vetenskaplig vidsynhet. Föreningen motverkar radikalt nya idéer inom vetenskapen. Detta är inte berömvärt.

Att bevis inte finns, är inte bevis på att något inte finns.

Sir Martin Rees (astronom)

Framsteg görs genom att frågor besvaras. Upptäckter görs genom att svar ifrågasätts.
Bernard Haisch, astrofysiker

Alla sanningar genomgår tre stadier: Först förlöjligas sanningen, sedan bekämpas den häftigt och till slut accepteras den som självklar.

Arthur Schopenhauer

Om du bara är skeptisk, då kan inga nya idéer komma till dig.

Carl Sagan

Så länge som vi bedriver vetenskap, kommer vissa saker alltid att förbli oförklarade.
Fritjof Capra

Ett varningstecken på avsteg från sann skepticism till en dogmatisk inställning är oförmågan att respektera dem som inte håller med.

Dr Leonard George

I filosofisk diskussion är blotta antydning om dogmatisk övertygelse att ett påstående är det slutgiltiga ett uttryck för dumhet.

Alfred North Whitehead

Det är genom vetenskap som vi bevisar, men genom intuition som vi upptäcker.

Henri Poincaré

Vetenskapsmän är inga mönster av rationalitet, objektivitet, fördomsfrihet och ödmjukhet, så som många av dem vill få andra att tro.

Marcello Truzzi

Många människor tror att de tänker när de bara arrangerar om sina fördomar.

William James

Utan avvikelser från normen är inga framsteg möjliga.

Frank Zappa

Man känner igen en pionjär på pilarna som skjuts i hans rygg.

Beverly Rubik

En man med en ny idé är en stolle tills han lyckas.

Mark Twain

Vad jag inte förstår det föraktar jag, och vad jag föraktar det avvisar jag.

Bill Beaty

Marcello Truzzi, zetetic

Nedanstående skrev jag 1987. Det tål att upprepas. Det handlar om Marcello Truzzi, en sociolog vid Eastern Michigan University i USA. Han var en av dem som startade skeptikerföreningen CSICOP, men han hade inte en riktig samsyn med de ledande medlemmarna.

Marcello Truzzi gav ut tidskriften Zetetic Scholar, som från en skeptisk utgångspunkt tog upp påståenden om paranormala fenomen och anomalier. Tidskriften var ett forum för konstruktiv dialog mellan parapsykologer och kritiker av parapsykologin. Jag tror inte att den alltför ges ut, för jag hittar inget om den på Internet, och jag vet inte om Truzzi har precis samma åsikter idag som på 80-talet. Jag skriver ändå om honom i presens.

Truzzi definierar "zetetic" som en skeptisk sökare, och han menar att begreppet speglar hans egen åsikt att den rätta vetenskapliga attityden till påstådda skeenden utanför det normala är öppenhet för nya fakta i förening med en skeptisk, kritisk uppmärksamhet.

Han är kritisk till många kritiker, och han gör skillnad mellan ifrågasättare, som är skeptiska sökare, och förnekare, som har en rent negativ inställning. Verkligen skepsis, menar han, är uttryck för icke-tro, en position av uppskjutet omdöme, men det är inte absolut förnekelse.

– Vi skall komma ihåg, säger han, att vetenskapens mål är att förklara, inte att bortförklara. En skepsis bör vara konstruktiv för att föra vetenskapen framåt och inte negativ så att den lägger hinder i vägen för forskning.

Det som gör vetenskapen till vetenskap är dess metoder, säger Truzzi vidare. Metoderna innebär bland annat att vetenskapen är självkorrigering – den kan exempelvis låta tidigare kategoriska påståenden ge vika för ökad tolerans och nödvändig samverkan.

Truzzi försvarar de parapsykologi-

ska forskarna och säger att de alltmer behandlar anomalier inte så mycket i form av extraordinära påståenden, som görs, utan mer i form av frågor, som ställs.

De kritiker som har en rent negativ hållning, är i själva verket pseudo-kritiker, menar Truzzi. De bryr sig ofta inte om att bevisbörda åligger alla som gör påståenden inom vetenskapen, även negativa. Pseudoskeptiker pekar på icke övertygande bevismaterial som om det inte funnes något bevismaterial alls. Men det kan finnas en viss beviskraft i det som inte är fullt övertygande, ty "bevis existerar endast i högre och lägre grader".

Pseudoskeptiker förväxlar också ofta vad som är osannolikt med vad som är omöjligt – att något är osannolikt betyder inte att det är alldeles omöjligt.

Till dem som anser det orimligt att undersöka rapporter om oidentifierade flygande föremål, säger Truzzi att de skulle göra klokt i att noga studera resonemangen hos dem som förespråkar vetenskapliga försök att kontakta utomjordiska intelligenser, vilka antas kunna existera i andra solsystem.

Han anser också att den vetenskapsman som gör anspråk på att vara en sann skeptiker, en zetetic, är villig att undersöka anspråk som kommer från helbrägdagörare likaväl som anspråk från medicinskt håll. Dessutom är han villig att jämföra deras resultat, innan han försvarar den ena kategorin och fördömer den andra.

Det zetetiska förhållningssättet är, menar Truzzi, inte mindre kritiskt till det paranormala; däremot är det mer kritiskt till det normala och etablerade.

Vetenskap är, understryker han, ett spel efter vissa regler, där målet är sanningen – ett spel där envar som följer reglerna kan bli en vinnare.

Källa: Brain/Mind Bulletin, november 1987.

SM

För fördomsfria vetenskapare och för att motverka överdriven vetenskaplig skepsis har en person, Bill Beaty, lagt ut en samling citat på en hemsida på Internet: www.eskimo.com/~billb/weird/skepquot.html

Jag tror att det inte finns något slags villfarelse vid undersökning av naturen som kan jämföras med en fast övertygelse att vissa slags fenomen är OMÖJLIGA.

William James

Det är som religion. Kätterier (inom vetenskapen) betraktas som något ont, medan det borde vara precis motsatsen.

Dr Thomas Gold

Nästan alla verkligt nya idéer har en viss aspekt av dåraktighet när de först läggs fram.

Alfred North Whitehead

Geni innebär i sanning föga mer än förmågan att uppfatta saker på ett annorlunda sätt.

William James

Upptäcktsresan består inte i att söka nya horisonter, utan i att se med nya ögon.

Marcel Proust

Den som inte någon gång kan föreställa sig händelser och förhållanden i naturen som strider mot orsaksprincipen så som han känner den, kommer aldrig att berika vetenskapen med nya idéer.

Max Planck

När en framstående men äldre vetenskapsman gör gällande att något är möjligt, har han nästan säkert rätt. När han gör gällande att någonting är omöjligt, har han mycket sannolikt fel.

Arthur C. Clarkes Första lag

Nya åsikter är alltid misstänkta, och möts vanligen av opposition, utan något annat skäl än att de inte redan är vanliga.

John Locke

Biologer kan vara lika känsliga för kätterier som teologer.

H. G. Wells

Jag är inte så skeptisk /.../ en hel del skepticism hos en vetenskapsman är att rekommendera /.../ men jag har träffat inte så få vetenskapsmän som /.../ sålunda ofta har avhållit sig från experiment eller observationer som skulle ha visat sig användbara.

Charles Darwin

Tvivla på allting eller tro på allting: detta är två lika bekväma strategier. Vid båda bortser vi från behovet av reflektion.

Henri Poincaré

Om man har alltför bråttom med att lämna något som varit ett misstag, är det troligt att man därmed också lämnar bakom sig någon sanning.

Wilbur Wright, 1902

Alla stora sanningar börjar som händelser.

George Bernard Shaw

Krönika Anders Haag

Jag tror på den tystlåtna människan. Hon som med graningekängorna djupt nere i myllan tålmodigt lockar fram sommarens gröda. Inte på den högljudda människan som ropar: Herre, välsignad vare du som förgör allt ont och ger mig och de mina allt gott. Förfärlig vore en sådan Herre och förfärlig är en sådan skällande hund.

Jag tror på den högljudda människan, hon som hänryckt skriker ut sin glädje då favoritlaget vinner. Inte på den tystlåtna människan som med ett falskt leende alltid vill framstå som friden själv och därför fnys åt dylika dårar. Okej, man ska inte leva av världen, men väl i den. Mitt i den.

Jag tror på den praktiska människan, hon som sätter händerna i diskhon och raskt röjer upp och lämnar köket skinande blankt. Inte på hon som bara knäpper händerna och med helgonglorian högt i topp överlämnar markservicen åt andra. Världen skramlar av tomma ord och är i skriande behov av den som handlar.

Jag tror på den stillsamma människan. Hon som tar sig tid att ligga bredvid sitt barn, stryka det över håret och tala om monstret under sängen. Inte hon som ska rädda världen och glömmar eller väljer bort de enda som behöver henne.

Som redaktör för Svenska Dagbladets Idagsida får jag ibland frågan: Varför skriver ni inte mer om "det andliga"? Varför så mycket om det triviala, det vardagliga? Ni måste ju stilla den stora andliga hunger som idag råder!

Ursäkta. Men vad är trivialt? Skilsmässor. Förälskelse. Barnlöshet. Bråkiga barn. Gömda flyktingar.

Inte det minsta trivialt.

Rakning då? Jo, vi har skrivit om rakning. Är inte det trivialt? Nej. I strängt muslimska Afghanistan måste alla män bära skägg. De får inte raka sig. Samma förbud mot rakning finns i vissa kristna sekter. Och hos sikherna. Gud har skapat mannen med skägg. Därför är det mot Guds vilja att raka sig, menar man.

Och många indier tror att yogiernas påstådda mystiska krafter sitter i håret.

Klipp av en trollkarls hår och han kan inte trolle mer!

Å andra sidan förknippas rakning nästan universellt med det heliga. Hinduer och muslimer på pilgrimsfärd rakar sig. Munkar världen över rakar sig. Man rakar av sig orenheten, det smutsiga som kommer ut ur kroppen. Man tar bort det världsliga, fåfängan. Man håller det kroppsliga i schack. Man fäster anden i något högre än kroppen. Hur kan man kalla rakning för något trivialt?

Vardagligt då? Jo, vi skriver om vardagliga ting. Svartsjuka. Amning. Döden. Men dessa ämnen är inte vardagliga i någon negativ bemärkelse. Inget ämne är för "vardagligt" för att kunna behandlas – hur andlig man än är. Eller snarare tvärtom. Ju mer andlig man är, desto intressantare blir vardagen. En sann mystiker sitter inte på sin kammare och blir högfärdig av att läsa Therese av Avila eller Upanishaderna. Nej, en sann mystiker kan skapa lugn och ro i en stökig arbetsgrupp, kan upprätthålla en livslång kärleksrelation, vet var skåpet ska stå och är förmodligen en jätke på att skrattra och få andra att må bra.

Sedan håller jag inte heller för otroligt att han eller hon har uppnått dessa höjder utan att ha gått på en enda utveckla-din-personlighet-kurs. Helt säker är jag på att hon eller han inte skulle komma på tanken att kalla sig för, eller ens känna sig som, upplöst.

Självklart vill jag inte glömma tillfället då jag tyckte mig möta den totala nåden – en stjärnbestrodd kväll i den runda kyrkan som är byggd på den plats där Jesus höll sin bergspredikan. Lika ogärna vill jag förtränga minnet av den rosa gryningstimme i ett indiskt tempel då jag upplevde den fullständiga friden och den perfekta enheten. Håret på ända, tårar i ögonen, kroppen skälvande av lycka från topp till tå.

Men vad är dessa glimtar av perfektion värda, om man inte kan trösta ett ledset barn? Om man inte kan fixa en läckande kran? Om man aldrig får pengarna att räcka ända till slutet på månaden?

Ur tidskriften Västänfläkt, utg. av Västra Frölunda Frisksportklubb:

DATORER ERSÄTTER FÖRSÖK MED DJUR

I framtiden kan datorer komma att ersätta djurförsök, till exempel när det gäller att beräkna olika kemikaliers giftighet.

– Med den här metoden kan vi minska mycket av djurs lidande, säger Rune Berglind, forskningsledare vid FOA i Umeå.

Vid FOA pågår forskning om hur datorprogram kan användas i stället för djurförsök vid undersökningar av kemikaliers frätförmåga på hud.

RÖKFÖRGIFTNING

– Förbud alla föräldrar att röka i hemmen, inte bara föräldrar till små barn.

Allergiläkaren Eivor Svenonius kräver ett totalt rökstopp i de svenska hemmen.

– Jag sätter likhetstecken mellan rökning i hemmet och barnmisshandel, säger hon.

Andra allergiexperter håller med henne:

– All rökning som drabbar andra borde förbjudas.

BLI FRISK MED CITRON!

Citron är bra för hjärtat. För sårsläkning. Mot åldrande. Ja, faktiskt mot det mesta.

I boken "Frisk och vacker med citron" (W&W) redogör medicinjournalisten Werner Meidinger för citronens nyttighet och menar att den bland annat hjälper till att bota mag- och tarmbesvär, hjärt- och kärlsjukdomar och inflammationer.

Att citronen kan döda bakterier har visas vid flera vetenskapliga undersökningar – bland annat har kolerabakterier försvunnit från dricksvattnet när man tillsatt två procent citronsaft.

VIKTIGT FÖR ÄLDRE ATT ÄTA MORÖTTER.

Att morötter är en nyttig grönsak har vi väl länge hört, men nu sägs det också att morötter kan påverka synen.

Nyligen gjordes en studie på äldre personer, vilken visade att äldre människor som åt mycket naturliga karoteiner, vilka bland annat finns i morötter och gröna bladgrönsaker, löpte mindre risk att drabbas av åldersförändringar i näthinnan, som leder till försämrad syn hos äldre. Risken att drabbas minskade med nästan hälften för de morotsätande äldre.

Västänfläkt, Box 2019
421 01 V Frölunda.

Du skapar din egen morgondag

Rosenkors-Orden A.M.O.R.C. är en ideell organisation som finns över hela världen. Den består av kvinnor och män som söker en djupare insikt om kroppens, själens, livets och naturens stora mysterier.

Rosenkors-Orden har genom historien samlat och bevarat ett vetande om inre tidlösa sanningar. Syftet är att göra tidsåldrarnas visdom tillgänglig för seriöst sökande människor. Kunskapen förmedlas genom ett studiesystem som berör alla sidor av tillvaron.

Med den fria tanken som en förutsättning är det vår vision att ge var och en nya möjligheter till ett liv i harmoni med tillvarons skapande konstruktiva krafter. Med förankring i filosofi, mystik, vetenskap och kultur söker vi bygga för en bättre värld.

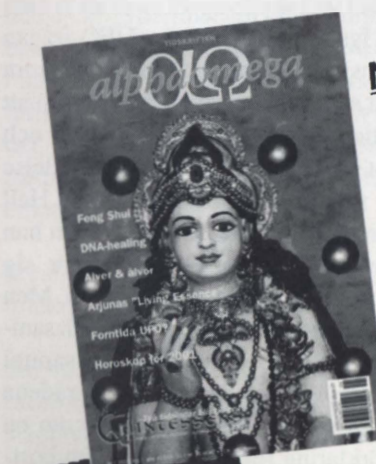
Kontakta oss för ytterligare information

– som erhålles gratis och utan förpliktelser på danska, finska, norska, svenska – eller besök vår hemsida där du även får information om vår världskongress i augusti.

Rosenkors-Orden A.M.O.R.C. ~ Gathes väg, 439 36 Onsala, Sverige

Internet: www.amorc.se

Tel: 0300 56 99 56 ~ E-post: information@amorc.se

Nu i ny regi!

alphaomega

De båda tidningarna Alphaomega och Quintessens har gått ihop – resultatet blir Sveriges bredaste tidskrift inom det esoteriska området. "New age" och "old age" möts, den nya tidens tankar blandas med gamla traditioner i en fruktbar syntes. I nya Alphaomega finner Du det bästa från båda tidningarna: andlighet, filosofi, psykologi, religion, mysticism, alternativ medicin och vetenskap, konst och kultur, magi, ockultism och nya livsstilar...

För bara 195:- får Du fem nummer fulla med läsning. Beställ Din prenumeration genom att sända in kupongen här intill (eller en kopia), alt. betala in direkt på pg 464 45 70-6 (betalningsmottagare Alphaomega).

– Välkommen!

Plats för porto

Tidskriften Alphaomega
Box 2251
103 16 Stockholm

JA, jag vill prenumerera på Alphaomega!

Namn:

Adress:

Postadress:

Nils Kalén ur tiden

Den 4 april 2000 avled Nils Kalén, 89 år gammal. Han drev i flera år Hälsans Förlag i Linköping som gav ut vegetarisk hälsolitteratur, bl a en rad av Are Waerlands banbrytande skrifter, och böcker av och om den danske kosmologen Martinus, vilken Nils Kalén satte högt. Han skrev också böcker själv, bland dem Hälsans Lexikon, Gröna katekesen, Vettig föda och Kosmisk livssyn.

I Vettig föda skrev han bland annat: "Skulle alla, som äter kött, personligen vara tvungna att slakta djuren, då komme med all säkerhet vegetarianernas antal snabbt att stiga i höjden."

I Hälsans Lexikon läser man: "Som ersättning för den naturliga fysiska aktivitet, som den civiliserade människan avhänt sig, fordrar kroppen någon form av metodisk rörelse eller motion. För den skull har vi skapat gymnastiken, dansen, idrotten och friluftslivet."

Nils Kalén var en värdefull föregångsman, och liksom många andra sådana en doldis i de större samhälleliga sammanhangen. Han var i flera avseenden långt före sin tid.

Desmond Leslie ur tiden

Den brittiske författaren Desmond Leslie har avlidit vid 79 års ålder. Han skrev UFO-klassikern "Flygande tefat har landat" tillsammans med George Adamski. Den översattes till över 50 språk. Leslie gjorde en översikt över UFO-frågan med många historiska tillbakablickar. Adamski bidrog med en egen upplevelse.

Desmond Leslie var andre son till Sir Shane Leslie vid Castle Leslie, Glaslough.

Han var också romanförfattare.

Källa: Irish News.

Västerlandet som dåligt föredöme

I tidningen Vegetar, Svenska Vegetariska Föreningens tidning, nr 1, 2001, läser vi att en forskare har gjort en långtidsstudie av påverkan på hälsan genom förändringar i livsstilen i u-länder, när befolkningen där övergått till västerländsk livsstil.

Bland annat visar överlden i Stilla havet en ökning av diabetes. "I stället för att gå eller cykla åker man moped, mc el-

ler bil, och med industrialiseringen ökar också stressen. /.../ Befolkningen blir allt mer överviktig, utvecklar hjärtbesvär, högt blodtryck, diabetes och övriga följd-sjukdomar, som hänger samman med den nya livsstilen. /.../ ...polynesier som bor på avlägsna öar har inte dessa sjukdomar, vilket deras släktingar, som flyttat till urbaniserade miljöer, fått."

Alltså: Ät mer frukt och grönsaker, motionera mer, undvik tobak och var mycket sparsam med alkohol.

Inte minst – se upp med det raffinerade sockret (industrisockret)! Det är en av de värsta hälsoförstörarna.

Djupt kristen fråga

"Nu måste vi lyfta fram hur Bibeln under visar om djurens värde! Det måste bli slut på djurmisshandeln! Att försvara djurens rätt till sin natur är en djupt kristen fråga! När jag såg bilderna från Belgien (djurtransporterna) kände jag en gammaltestamentlig vrede och hade kunnat ropa ut ve och förbannelse över dessa Satans hantlangare."

Pastor Stanley Sjöberg, Hemmets vän, 23 november 2000.

Från Djurens Rätt! 1/01.

Man måste hålla med pastor Sjöberg. Men var i Bibeln kan man läsa om djurens värde? Om några av våra läsare känner till det, så hör av er!

Red.

Bortförande till UFO

På major Donald Keyhoses tid var Richard Hall en centralt placerad person inom den seriösa UFO-undersökningsgruppen NICAP, nu sedan länge nedlagd. Hans UFO-intresse har fortsatt, och idag finner vi honom som krönikör i den amerikanska tidskriften MUFON UFO Journal. I februari-numret i år skriver han att han i oräkneliga timmar har samtalat med och studerat personer, som säger sig ha blivit bortförda av utomjordingar till dessas farkoster, deltagit i seriösa konferenser i ämnet samt studerat arbeten av ledade forskare på området, av vilka de flesta är hans personliga vänner.

Ändå säger han: "Jag har ingen aning om huruvida fenomenet är 'verkligt'." Men han hoppas att det inte är det, eftersom följderna i så fall tycks kunna vara

utomordentligt kusliga för mänskligheten. Om dessa bortföranden är verkliga, då blir vi manipulerade av främmande varelser, som gör vad de vill med oss utan vårt samtycke. Då är vår framtid inte helt i våra egna händer.

Hall skriver att han har en obegränsad respekt för de främsta forskarna på området, framför allt Budd Hopkins, David Jacobs och Ray Fowler, vilka har visat ett gott omdöme. Ändå drar de ganska olika slutsatser. Detta tyder enligt Hall på att något är fel i metoderna. Och felet är, menar han, att forskarna *tolkar* de i hög grad subjektiva erfarenheter som finns i stället för att stanna där vetande tar slut och undvika spekulationer.

Å andra sidan har vi bortförklararna, skriver Hall, vilka framför allt representeras av CSICOP, kommittén för vetenskaplig undersökning av föregivet paranormala fenomen. De säger sig vara fördomsfria skeptiker. Men Hall känner fördomsfria skeptiker – han är själv en – och säger till CSICOP-medlemmarna: sorry, ni är inga fördomsfria skeptiker.

Richard Hall skriver att han verkligen önskar att alla rapporter om bortföranden till UFO skulle upphöra så att vi bara hade de fysiska aspekterna av UFO-frågan att ta hänsyn till. Men de "bortförda", som han talat med, har övertygat honom om att de berättar sanningen så gott de kan och att något som kan ha mycket stor betydelse pågår – men precis vad detta är tror Hall att ingen idag vet med säkerhet. Men han hoppas att det skall visa sig att det rör sig om något slags villfarelse eller fantasi. Men med sin bakgrund inom psykologi och samhällsvetenskaper och omfattande samtal med yrkesfolk inom de aktuella områdena anser Hall att det finns föga hopp om en enkel förklaring till uppgifterna om bortföranden till främmande farkoster. Önsketänkande går inte. Vi behöver en bred vetenskaplig utforskning av UFO-fenomenet.

Populärvetenskap i våra ämnen

Idag finns såvitt bekant ingen internationell tidskrift som vetenskapligt populärt tar upp ämnen som parapsykologi, UFO-forskning och alternativ medicin. Det existerar ingen motsvarighet, och motvikt, till Skeptical Inquirer. Vad som finns är Journal of Scientific Exploration med tung läsning för vetenskapsfolk och självplågare. Förr fanns bl a den amerikanska Psychic.

Parapsykologisk forskning i Edinburgh

Nr 3 av New Scientist i år har en intervju med Robert Morris, som sedan 15 år är professor i parapsykologi vid universitetet i Edinburgh, Skottland. Han är innehavare av den lärostol som författaren Arthur Koestler genom ett testamente donerade till universitetet.

Vid det parapsykologiska laboratoriet i Edinburgh har parapsykologer och skeptiker samarbetat för att utforma vattentäta tester av paranormala fenomen.

På frågan vilka resultat de fått, svarar Morris:

– De allra senaste ganzfeldexperimenten har gett resultat, där oddsen mot att det rör sig om något paranormalt är miljoner mot en.

Det verkar imponerande. Men är det inte så att hur goda resultaten än är, så säger skeptiker att det varit något fel i experimenten?

Jo, svarar Morris, det finns ju en skeptisk uttydning av ESP att det betyder "error some place", dvs det finns fel någonstans i experimenten.

Ganzfeldmetoden, som använts i många av experimenten i Edinburgh, innebär kort sagt att en "sändare" tänker på en bild som en "mottagare" skall försöka uppfatta. Mottagaren får välja mellan fyra bilder. Slumpen ger 25 procents träffar. I de bästa försöksserierna har det blivit upp emot 50 procent träffar.

De bästa resultaten har man fått med kreativa försökspersoner – musiker och bildkonstnärer.

Morris säger också att det är viktigt hur man välkomnar försökspersoner till laboratoriet, hur man hjälper dem att slappna av och känna sig väl till mods. Det är också viktigt att arbeta med personer som tidigare fått positiva resultat.

Morris nämner också bland annat att en försöksledare, Wiseman, som förut arbetat i Edinburgh, ständigt får slumpresultat, medan en annan, Marilyn Schlitz, får positiva resultat. Detta visar att det existerar en försöksledareffekt, dvs försöksledaren påverkar försökspersonerna med sin personlighet.

Vad behöver nu parapsykologin?

Två saker enligt Morris. Ett: effekter av sådan styrka och varaktighet att det är svårt att förklara dem på annat sätt än med existensen av något paranormalt. Två: en förklarande mekanism (eller flera).

Lek och reinkarnation

Psykiatern professor Ian Stevenson vid universitetet i Charlottesville, Virginia, USA, är sedan decennier en ledande utforskare av fall som tyder på reinkarnation.

I nr 4, 2000 av tidskriften Journal of Scientific Exploration redogör Stevenson för fall där barn, som säger sig minnas ett tidigare liv, har ägnat sig åt lek som är främmande för deras nuvarande miljö.

Stevenson utgår från 278 fall, där barn har pratat om ett föregående liv. Av dem har 66 stycken ägnat sig åt lekar som varit otypiska för deras familjer och inte haft några tydliga förebilder i omgivningen.

Artikeln har 25 exempel på fall av denna typ, vilka Stevenson själv har undersökt. I 22 av fallen stämde vad barnen uppgav om sitt föregående liv med livet hos en nu avliden person, vilken identifierades som barnets föregående inkarnation. I dessa fall stämde även barnets lekar med vissa aspekter av den avlidnes liv, såsom yrke, bisyssla eller dödsödet.

Stevenson menar inte att dessa lekar ger ökad tyngd åt reinkarnationshypotesen, men konstaterar att de stämmer med den.

Ian Stevenson påpekar att nästan alla dessa fall är från asiatiska familjer i byar eller små städer mellan 1960 och 1985, när barnet och dess familj inte hade tillgång till TV, som barnen kan ha tagit intryck från.

Den vanligaste typen av lek är där barnet återger den föregående inkarnationens yrke.

Här ett exempel:

Butiksinnehavare. P.S. var son till en collegeprofessor i en liten stad i norra Indien. Han erinrade sig ett liv som välbärgad affärsman, som ägde butiker av vilka den viktigaste var en där bullar bakades och sodavatten framställdes. Undersökning visade att en person hade levat vilken stämde med barnets beskrivning av sitt tidigare liv.

Vid 2 1/2 års ålder började P.S. leka vad som verkade vara butik. Han gjorde "bullar" av lera och serverade dessa tillsammans med "te" (i verkligheten vatten). Han började prata om sodavatten. När han höll på med detta, beskrev han ett föregående liv när han haft en butik där det såldes bullar och sodavatten.

Det verkar som om barnen i sina lekar upprepar vad de tidigare gjort många gånger, reflekterar Stevenson.

Skratta dig frisk!

Det är hälsosamt att skratta. Det skriver professor Edgar Borgenhammar i tidningen Västänfläkt nr 115/116. Ur hans artikel:

"Skratta, det gör dig fri. Skratta, för det är som en stillastående, välgörande jogging, och vi bör bjuda varann på rika tillfällen till träning. För den behöver man inte ha några goda ben.

Skratten på jobbet är ett mått på effektivitet, säger de som vet. Skrottet skapar kultur, närhet, gemenskap."

Källa: Västänfläkt, Box 2019, 421 02 V Frölunda.

Expressen, Sökaren

Jag läser på DN Debatt den 31 mars i en artikel av Expressens förre chefredaktör Olle Wästbeerg att Expressens upplaga började falla 1989 och sedan har halverats under en tioårsperiod. – Precis detsamma gäller för Sökaren!

Förklaringen? Enligt min mening är det TV-tittandet som tar över intresset. När TV kom omkring 1960, hade människor kvar sina läsvanor, så TV verkade inte omedelbart negativt på exempelvis tidningar och tidskrifter. De som då var i sina bästa läsår ändrade inte sina vanor, utan fortsatte att läsa. Men vid mitten av 1980-talet var det en ny generation som var i sina bästa läsår, och de människorna var uppväxta med TV, hade TV-tittarvanor, men inga läsvanor.

Vi har mer och mer blivit ett tittande och lyssnande folk.

Sökarens upplaga fortsätter att falla. Gudarna vet när den nedåtgående kurvan planar ut.

Men det kan också finnas andra orsaker till Sökarens nedgång. Förr skickade bokhandeln East & West och Zindermans förlag ut mängder av reklamkort för oss. Idag finns ingen motsvarighet till detta. Inte heller får Sökaren något vidare stöd av personer verksamma inom new age-rörelsen: få annonserar här. Och Statens kulkurråd struntar i om Sökaren finns eller ej.

Dock gick den här verksamheten väl ihop även förra året. I år kommer den väl inte att gå med förlust, men sedan...

Vi har ett litet reklamkort med en talong, där man kan beställa gratis provnummer genom att lägga talongen ofrånkerad på en brevlåda. Skicka gärna efter sådana reklamkort från oss och lägg ut dem på lämpliga ställen.

SM

Ny Svahn-bok

UFO – möte med det okända. Författare: Clas Svahn. Bokförlaget Semic 2000.

Clas Svahns nya är inte någon fördjupningsbok, inget grundligt seriöst arbete, utan snarare ett slags lättläst introduktion till ämnet. Med tanke på ungdomar?

Jag sätter en del frågetecken i kanten. Svahn skriver att det finns "rykten om implantat". Det är mer än rykten; det finns foton, en bok av Roger Leir samt tidskriftsartiklar av denne. Operationer har utförts och föremål har därvid påträffats i kroppen på personer som tidigare berättat om möten med utomjordingar.

Svahn skriver också om "ombordtagningshysterien" och "ombordtagningsmytologin". Man känner sig inte övertygad om att den beskrivningen är berättigad.

Men Clas Svahn menar att "det finns en rad mycket intressanta och gåtfulla rapporter som förtjänar att undersökas ytterligare". Helt visst är det så.

Jag har främst stannat för paret Åkerbergs observation på Gotland 1957. Där finns två vittnen, en belysande teckning samt Åkerbergs övertygelse att föremålen var intelligent styrda rymdfarkoster. Och det kanske var just det de var!

Beträffande bokens tecknade illustrationer skall läsaren naturligtvis förstå att de är kraftigt överdrivna.

Att personregister saknas understryker att boken nog inte i första hand är tänkt för de seriöst intresserade.

SM

Kinesiskt tänkande

Filosofi i Kina. Författare: Hans Granqvist. Svenska förlaget.

Kinesisk filosofi har rätt mycket litet intresse i Sverige och hela Norden. Jag har tidigare läst Alf Henriksons och Hwang Tsu-Yös bok *Kinesiska tänkare* och Carl Arvid Hesslers *De sanna riddersmännens stat*. De två svenskar som emellertid i Sverige spritt mest kunskap om kinesisk filosofi och tänkande över huvud taget är väl annars Bernard Karlgrén och Erik Folke. Den sistnämnda hade jag som lärare i religionskunskap på gymnasiet. På engelska är litteraturen ganska ymnig men skam till sägandes har jag där endast läst Lao Tzus *The Way of Life*, som anses vara den grundläggande boken.

Om Lao Tzu (även skrivna Laozi), säger Granqvist, (som en gång i tiden under tio år var en känd radoröst från Hongkong) att personen i fråga kanske inte funnits. I min engelska bok sägs att namnet är en pseudonym och betyder "den gamla filosofen". *Dictionary of Philosophy* anger att Lao Tzu levde runt 570 f.Kr. Det är alltså inte alltid så lätt att komma till rätta med österlandets filosofiska urkunder.

Granqvist går igenom den filosofiska utvecklingen från Lao Tzu till dagens Kina och kopplar den samman med den politiska processen. Konfucius (551 – 479 f.Kr.) återkommer i snart sagt alla sammanhang. Västerlandet har aldrig haft en filosof som så dominerat tänkandet som Konfucius gjorde i Kina. Ingen kinesisk filosof tycks kunna gå förbi honom med

tystnad. Han skall tolkas, omtolkas, ändras, tilläggas och varieras.

Framtidsskådande var också en viktig ingrediens i den kinesiska tankevärlden. Man behövde gardera sig mot kommande olyckor och kanske till och med vidtaga åtgärder som ändrade händelseutvecklingen. En metod var att använda 49 röllekestjälkar, vilka med ett handgrepp delades i två ungefär lika stora högar. Ena högen lades åt sidan. Från den andra högen tog man bort fyra åt gången tills endast fyra eller färre återstod. Därefter följde en ganska komplicerad numerisk metod att vaska fram ett budskap ur 64 strofer, vardera på sex rader, innehållande beskrivningar och meddelanden av olika slag. Filosoferna i Kina hade som synes ett mycket vidare arbetsfält än vad vishetsläraerna i västvärlden någonsin haft.

Visserligen dominerade Marx en gång filosofin i de kommunistiska länderna världen över, men inte på samma sätt som Konfucius gjort i Fjärran Östern. Det är nämligen tillåtet att kritisera Konfucius och "rätta" honom när så behövs. Han kan således passa in i vilket system som helst.

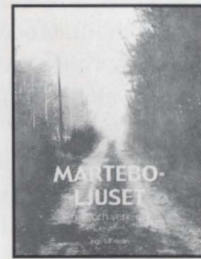
Helt klart är dock att något demokratiskt tänkande aldrig varit förhärskande i Kina. Auktoriteter och underdåniga människor är detsom gäller. Disciplinen skall vara sträng, och ordningen fastställd. Kejsaren, administratörerna, förfäderna och föräldrama vördas. Ingen får sticka upp mot dem. Så går också det ena årtusendet efter det andra utan att livet ute i byarna förändras nämnvärt.

Maoismen, den kinesiska formen av marxism-leninism-stalinism, har tydliga spår från konfucianismen. Feng Youlan (1895 – 1990) hade utbildats i USA men blev den främsta filosofen i Maos Kina. Feng formulerade "en marxistisk version av sin neokonfucianska grundin-

ställning", påpekar Granqvist och menar att Feng, med sin amerikanska skolning och borgerliga bakgrund klarade sig undan kulturrevolutionen genom att "tala om sin höga ålder och tilltagande senilitet".

1989 slogs allt hopp om en demokratisk utveckling i spillror på Himmelska frideus torg i Peking. Falun gong-rörelsen förbjöds 1999 och ändå har den rötter ner till Konfucius, vilken i statssammanhang går hand i hand med Marx. Granqvist säger det inte, så jag får göra det: En och en kvarts miljard kineser räcker inte i och för sig för att ta ledningen i världen. Först måste man lära sig av exempelvis Island (en kvarts miljon människor) hur man bygger upp ett samhälle underifrån och låter enskilda människor ta initiativ och utveckla sin förmåga.

Rolf Ejvegård

Mystiska ljus

Marteboljuset – myt och verklighet. Författare: Inga-Lill Wallin, Flygarvägen 17, 175 69 Järfälla.

Inga-Lill Wallin tillhör riksorganisationen UFO-Sverige som fältundersökare och ordförande i lokalavdelningen i Stockholm. Hon har i flera år intresserat sig för Marteboljuset på Gotland, ett oförklarat ljusfenomen som varit känt sedan 1920-talet.

Nu har hon i en bok på 160 sidor, utgiven på eget förlag, redovisat sina och några andra personers undersökningar. Hon nämner några tänkbare förklaringar, bl a sumpgas, men menar att i 95–98 procent av alla fall torde det röra sig om billjus.

SM

Sökandet efter någonting mer

Vem vill inte finna sitt sanna jag? *Någonting mer* heter Sarah Ban Breathnachs nya bok (Forum, 272 sidor) och den vill ge svar på hur vi ska hitta vägen till oss själva. Hennes tidigare bok "Inre rikedom" har tryckts i 4 miljoner exemplar och sålts till 25 länder.

Så spänningen var stor när jag började min läsning. Boken är skriven ur ett kvinnoperspektiv och har kvinnor som sin målgrupp. Kanske hade jag för höga förväntningar, för när boken var läst, satt jag där och undrade vad jag egentligen läst.

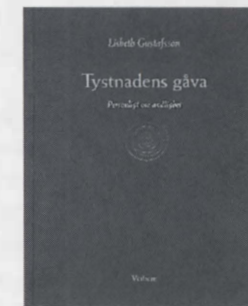
Boken är späckad med citat från kända och för mig okända personer. Författaren öser villigt episoder ur sitt eget och speciellt andras liv. Ibland är det intressant, ibland bara trötande. Då och då dyker rubrikerna fältarbete och fältrapport upp. Vårt liv som en arkeologisk utgrävningsplats poängteras. Vi ska göra våra egna illustrerade upptäcktsjournaler och klippa och klistra. Jag har svårt att engagera mig i alla uppgifter och frågor, istället går mina tankar till den utmärkta boken "Den möjliga människan" av Jean Houston (Forum 1984) där just vårt inre beskrivs som en arkeologisk utgrävningsplats. Där presenteras spännande övningar till de fyra utgrävningsnivåerna i psyket

Det intressantaste avsett i "Någonting mer" är för mig de kapitel som handlar om Virginia Woolf och hennes liv. Hennes skrivande sätts in i ett samman-

hang som ger förklaringar och mersmak. Utifrån sitt djupt personliga trauma blev Virginia Woolf en kvinnlig krigargestalt, där pennan blev hennes svärd.

Många av citaten i boken är tankvärda men för mig har de blivit alltför många; de bryter ibland nästan sönder texten. Boken är en lång kärleksförklaring till kvinnorna och tillika en kampskrift för rätten att få vara den du är, men någonstans på vägen saknar jag någonting mer.

Eva Jagrell

Fin liten bok av en sökare

Tystnadens gåva. Personligt om andlighet (Vermum 2000). Författare: Lisbeth Gustafsson.

En del av oss kanske minns Lisbeth Gustafsson från den tid då hon var nyhetsreporter på TV. En blond, vacker ung kvinna. Endag drabbades hon av ett fruktansvärt slag. Hennes unge make dog plötsligt i hjärtinfarkt. "Jag var ensam kvar, bedövad av saknad, mitt i tomheten." Men – "det var i den tomheten min andlighet vaknade", skriver hon. Det fanns ändå i sorgen en kraft, en förmimelse av att livet måste levas *inifrån*.

Hon började kalla sig sökare. Gav sig ut på resor, till Indien bl.a. I ett tibetanbuddhistiskt nunnekloster på Himalayas sluttningar upplever hon djup, meningsfull stillhet. Längre fram finner vi henne vid ett kloster i saltöknen i norra Egypten. I de trakter dit fornkyrkans kvinnor och män brukade dra sig tillbaka för att leva som eremiter.

Munkarna hade grävt efter vatten och på hundra meters djup funnit en källa, som kom marken runt omkring att bli fruktbar. En analogi med den inre källa, invid vilken det andliga livet blomstrar. Även i dag kunde munkar dra sig undan och leva eremitliv i grottor i närheten. Frågor inställer sig hos den besökande. Bör man leva som eremit i vår värld, där så mycket mänskligt lidande finns?

Lisbeth G. gör också en pilgrimsfärd till den fantastiska katedralen i Chartres. Och hon uppsöker klosterruinen Disibodenberg i Rhenlandet. Det var hit som Hildegard av Bingen på 1100-talet fördes som åttaåring – hon hade redan som barn speciella andliga gåvor. Det var här hon undfick sina storslagna visioner och så småningom övertalades att skriva ned dem. Hon talade i bilder, poesi och musik och berörde djupt människornas hjärtan, ja, hon kan beröra dem ännu i dag.

Men Lisbeth G. gör samtidigt också en inre resa. Hon läser en hel del: Dag Hammar-skjöld's Vägmarken, Emilia Fogelklous självbiografi och trappistmunkens Thomas Mertons skrifter. Hos den senare finner hon följande underbara dikt:

*Låt mig söka tystnadens gåva
enkelhetens och ensamhetens
den där allt jag vidrör blir till bön
där himlen är min bön
där fåglarna är min bön
där vinden i träden är min bön
ty Gud är allt i alla*

Under tiden har livet gått vidare. Lisbeth G. har träffat en ny man. Hon får en son. Och med barnet kommer andligheten direkt in i hennes vardag. Stunderna vid skötbordet blir t.ex. heliga stunder.

Men orden i bönedikten om Gud som allt i alla lämnar henne inte någon ro. Vad betyder de egentligen? Hon får ett svar – via Internet! En gammal historia, ursprungligen berättad

av munkar, kommer till henne: Två fiskar simmade omkring i havet. Den ene frågar den andre: Har du någon gång sett vattnet som de lärde talar så mycket om? Nej, den andre hade heller aldrig sett vattnet. De beslöt fråga den visa fisken nere i havets djup. Denne svarade: Ack, ni är i vattnet, ni rör er i vattnet – och ni märker det inte! Så är det också med oss. Vi lever, rör oss och är till i Gud, men vi förstår det inte!

Det är en mycket fin och vacker liten bok, som Lisbeth G. har skrivit, och man tycker mycket om den. I slutkapitlet säger hon, att människorna nu bör våga steget från religionen som institution ut till "ljusmålet människan". Nu är det tid att skapa mötesplatser ... rastplatser där stillheten råder för gudskraftens närvaro i världen genom möten, där vår erfarenhet också får brytas mot tidlös visdom...

Här kan inom parentes nämnas att det finns åtminstone en präst i vårt land, som vågat ta i alla fall ett litet steg i den angivna riktningen. Hans namn är Torbjörn Ahlund i Rogslösa församling i Östergötland. Lisbeth G. berättar om honom i en artikel på Dagens Nyheter's Insida söndagen den 25 februari i år. Denne präst har slutat att skriva predikningar. Han talar direkt till de församlade. "Vi behöver inga fler gudstjänstproffs som matar passiva åhörare i bänkarna", har han sagt. När någon kom fram till honom efter en gudstjänst och tackade "för samtalet", blev han mycket glad.

Gulli Bergvall

I recensionen av *Vägen till kristallslottet* i förra numret blev författarnamnet inte helt rätt. Det skall vara Christhild Ritter.

Recensenten beklagar och ber om ursäkt.

Teosofi

Uråldrig visdom - nya insikter. Författare: Shirley Nicholson. Översättning: Gunnel Bernhard. (Boken utkom i USA 1985.) Svenska Teosofiska Bokförlaget 2000.

Teosofiska Samfundet grundades år 1875 i New York av Helena Petrovna Blavatsky (HPB) och överste H. S. Olcott. Tre år senare utgav HPB sin berömda bok *The Secret Doctrine* (Den Hemliga Läran) "denna outtömliga esoteriskt-filosofiska källa, som plötsligt och oväntat drabbade den lärda världen, för att använda Shirley Nicholsons ord. Därefter utkom ytterligare två verk av HPB, *The Voice of the Silence* (Tystnadens Röst) och *The Key to Theosophy* (Nyckel till Teosofien). Den tidlösa visdom med inslag av indisk mystik som HPB förmedlade sade hon sig ha erhållit genom hemlig undervisning av höga Mästare genom vad som kallades Mahatmabreven.

Teosofin vill vara både en empirisk vetenskap, en livsväg och en universell religion. När den först framträdde, avvisades den av vetenskapen och naturligtvis av kyrkan. Men säkert var det många människor som i sitt hjärta tog emot läran med en egendomlig känsla av att det var just det här de innerst inne hade längtat efter och sökt. Teosofin hävdar (liksom gnosticismen) att människans innersta väsen är gudomligt. Människan är underställd karmalagen och når genom mängder av reinkarnationer en rening och andlig utveckling, som le-

der till frihet från materien. I läran finns också idéer om alla människors broderskap, oavsett tro, ras och kön, om osynliga andliga världar och om allt livs totala enhet.

I vår tid har både vetenskapen och kyrkan undergått stora förändringar. Moderna fysiker har kommit fram till att djup kunskap om naturen inte kan erövrast enbart med hjälp av intellektet. Den kan bara uppnås av den totala människan genom intuition och mystisk erfarenhet.

Enligt teosofin finns en Absolut Verklighet bakom all manifesterad existens - "ett kontinuum som, kan man säga, av sin egen skugga formar den värld av tid och rum som vi är förtrogna med." Denna Absoluta Verklighet - också kallad Det Enda - ligger bortom all mänsklig fattningsförmåga. Den är ständigt närvarande i varje del av sitt verk. I dag finns bland fysikerna en likartad insikt om en bakomliggande värld - likartad med den som beskrivs av mystikerna. Fysiker och mystiker kan ofta förstå varann mycket bra.

Shirley Nicholson vill visa hur det moderna tänkandet på område efter område står öppet för de teosofiska grundprinciperna, att det finns en överensstämmelse mellan vetenskapen och den uråldriga visdomen. Några kapitelrubriker visar vilka väldiga kunskapsfält som boken omspänner:

Rymdens gudomliga natur: Einstein har skänkt oss en världsbild, som vida skiljer sig från den naiva uppfattningen att tingen existerar i en tom statisk rymd. Tvärtom är rymden dynamisk, den ändrar form alltefter innehållet och påverkar i sin tur de fysiska händelseförloppen.

Tid och tidlöshet. Här talar om linjär tid och cyklisk tid, relativitet, transcendental tid etc. HPB talar om den gränslösa Fort-varon, som omsluter allt på en gång. Vi har svårt att föreställa oss alltings samtidiga ex-

istens i den eviga Fortvaron. Men nutida matematikers och andra forskares uppfattning om tiden tycks motsvara den tidlösa existens, som HPB kallar Fortvaron.

Rörelse, rum och tid hör oupplösligt samman och är oavslutligt verksamma. "Men inom oss liksom i hela kosmos finns tid- och rymdlösa djup av stillhet, ty i själva hjärtat av vårt väsen existerar DET, som är bortom all tid och allt rum, DET som har funnits, är och alltid kommer att vara."

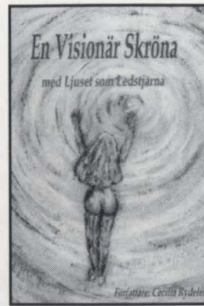
Materien har medvetande. Allt i naturen har ett slags medvetande, även stenen.

Den Gudomliga Intelligen. Detta kapitel inleds med ett citat av Albert Einstein: "(Vetenskapsmannens) religiösa känsla tar sig uttryck i gripen förundran inför naturens lagbundna harmoni, som uppenbarar en intelligens av sådan subtilitet att den får allt mänskligt systematiskt tänkande och handlande att framstå som blott ett svagt återsken."

Evolution. HPB betonade att evolutionen är orsaksbetingad och inte ett slumpartat händelseförlopp. Hela evolutionen sker i en viss riktning - mot ett högre medvetande. Detta har på senare tid också jesuitpatern och paleontologen Pierre Teilhard de Chardin påvisat i sina skrifter.

Det finns naturligtvis också andra viktiga avsnitt än de som här antyds. Den naturvetenskapligt bildade kan finna mycket intressant i denna bok. Shirley N., som har trettio års studier i teosofi bakom sig, hävdar att hon inte är naturvetenskapligt skolad. Kanske är det just därför som en på området obehövad som undertecknad lyckats hänga med i texten något så när och också funnit den intressant. Men oerhört beläst och kunnig är författaren givetvis.

Gulli Bergvall

Med ljuset som ledstjärna

Cecilia Rydelén bor med sin familj utanför Halmstad. Hon har arbetat på bank, men våren 2000 "sa jag upp mig efter tretton år, tiden var mogen att gå vidare. Bankvärlden började kännas trång och stämde inte längre överens med min inre längtan." Under hösten gick Cecilia på Datorteket, och fick där möjlighet att skriva. Resultatet blev ett häfte med 47 A4-sidor, med omslag i oljepastell målat av henne själv. Det heter *En Visionär Skröna, med Ljuset som Ledstjärna*. Det kan beställas från Cecilia under adress Blåklintsvägen 3 C, 31042 Haverdal.

"Skröna" för mina tankar till en fantasifull berättelse, men det är det inte. Cecilias bok är snarare en uppsats, där hon lägger fram sina tankar om livet, människan, samhällsutvecklingen, om kärlek och inspiration. Att formulera tankarna har hjälpt henne i hennes personliga utveckling. Hon resonerar enkelt och rättframt, utan konstigheter. Kanske hennes tankar kan inspirera andra som också står beredda att ta ett språng framåt livet.

Nils-Olof Jacobson

Asagudar och yoga

Knud Omö presenterar sig som "poet och bildlärare". Han har undervisat i yoga och meditation sedan 1973. Knud har också ett starkt intresse för fornnordisk mytologi. Sökaren har fått fyra böcker av Knud, som avspeglar hans intressen. De är häftade med plastpärmar, och kan beställas från Knud under adress Sölje Gamla Skola, 67020 Glava.

Andningens konst med undertiteln *Att förstå energins väsen* är en "handbok i meditation och yoga". Den har 87 sidor i A4-format. Boken introducerar omkring sjuttio olika yogaövningar. För varje övning anges utförande, tidslängd, effekt och symbolisk innebörd. Knud har gjort enkla, tydliga teckningar som visar rörelserna.

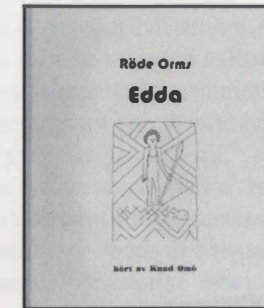
Ett steg vidare går nästa bok, *Den som vet med undertiteln Vägar till närvaro - Handbok i icke-dualistisk meditation*. Den är också i A4-format och har 101 sidor, med en del teckningar av Knud och andra bilder. Några övningar från första boken återkommer, men de flesta är nya. Meditationerna beskrivs mer ingående, och det finns teoretiska avsnitt.

Knud skriver: "Jag representerar en yogaform som kallas avadhuta eller ati yoga, en integration av flera yogavägar som kulminerar i narrens tillstånd, en icke-dualistisk insikt i att alla ritualer och former måste överskridas om människan ska vara fri." Han betonar att "jag har skrivit detta ur min erfarenhet. Du kommer att göra dina, och utvecklar kanske andra former av meditationer. Missionens tid är slut. Ingen kan gå i någon annans fotspår. Det har aldrig varit meningen att vi skulle trampa varandra på hämlarna."

Övningarna i båda böckerna är enkelt och klart beskrivna - så klart man nu kan beskriva en meditationsövning i ord. Det finns också utförliga ord-förklaringar och register. Knuds instruktioner i början av böckerna är tydliga och vettiga. Han betonar att den som vill öva mer intensivt ska ha kontakt med en erfaren lärare.

Böckerna är intressanta att läsa, men givetvis är de avsedda att brukas, som vägledning för egna erfarenheter. Vill man meditera enbart utifrån böckerna gäller det att ta god tid på sig och gå långsamt fram.

Mest givande kan de kanske vara som fördjupning och vidareutveckling för den som deltar i någon kurs i yoga eller meditation.

Knuds intresse för fornnordisk mytologi har resulterat i *Röde Orms Edda, hört av Knud Omö*. Den har 83 sidor, riktiga ord-förklaringar och en del kluriga teckningar. Det är en poetisk berättelse, där författarens reflexioner i nutiden glider över i berättandet av Knuds personliga variant av Eddan, den fornnordiska mytologiska sagan. Jag vet inte om man ska vara expert på sådant för att rätt bedöma boken, men tycker den är trevlig att läsa som en mycket personlig tolkning av en urnordisk saga.

Knud har också skrivit en diktsamling. Den heter *Hjulspår Hästvinge* och har 73 sidor. Det är långa och korta, allvarliga och lustiga dikter. De belyser stora livsfrågor och små vardagsbilder, landskapsintryck och filosofiska funderingar. Föräldrar kan känna igen sig i den här betraktelsen (som kan sjungas på en melodi jag inte känner till: Var är skjortan min?):

Vart tog babyn vägen?
Vart tog blöjan vägen?
Var är lilla rumpen som jag tor-kade igår?
var är skorna små,
var är kjolen blå,
var är Neela som knappt kunde gå?
Ja, jag tyckte att hon fanns här igår.

Nu är hon lång och stor,
och så långt ett hår

och orden flödar fram som var de älva själv,
med mycken nej och inte i,
inte äta gröten mi',
vi föräldrar måste verkligen stå i.
Ja, jag tyckte att vi fanns här igår.

Nils-Olof Jacobson

Befria det inre barnet

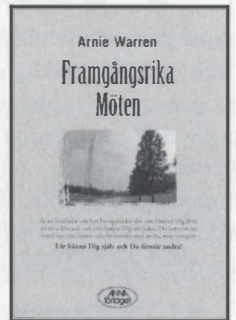
Thomas Trobe är amerikansk läkare. Energica förlag har gett ut hans bok *Steget ut ur rädslan - bli vän med ditt inre barn*. Den har 207 sidor, översatta av Eva Trägårdh och Janina Huss.

Under en del av sin läkarutbildning var Thomas djupt engagerad i yoga, gick klädd i helvita kläder med turban på huvudet, bodde i ett ashram och övade meditation och yoga fyra timmar om dagen. På en kurs blev han kraftigt provocerad och återupptäckte sitt känsloliv, som hade legat i träda under yogaövningarna. Han for till Indien, kom till Oshos ashram och tog sig namnet Krishnananda. Han fick återkontakt med sin kropp och upptäckte sitt "inre barn". Boken handlar om hur vi kan befria det sårade, rädda barnet inom oss. Vi gör det genom att öva medvetande om hur mycket vi styrs av gamla känslomässiga mönster som grundlades i barn-domen.

Boken är välskriven och välöversatt, med många belysande exempel från hans eget och andras liv. Thomas arbetar tydligen inte som läkare, utan reser runt och håller kurser. Han har haft flera i Skandinavien, och berättar om kursdeltagare från Sverige, Norge och Danmark

som har lärt sig befria sina inre barn. Varje kapitel slutar med övningar för att få insikt och komma vidare. Övningarna är utförliga och kan inte hafas igenom om man vill få ut något av dem. Mest utbyte av boken har kanske läsare som mött honom personligen på en kurs.

Nils-Olof Jacobson

Att mötas med framgång

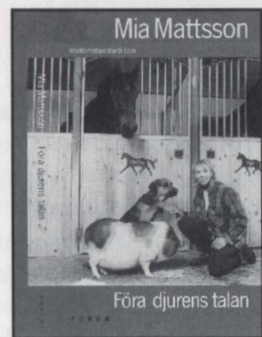
Arnie Warren är en känd radiopratare i USA. Han har skrivit *Framgångsrika Möten* (på för-sätts- och titelblad kallas den dock *Det framgångsrika mötet*) en bok på 140 sidor. Den är utgiven av Anna-Förlaget i Stockholm och översatt av Maria Larsson.

Boken berättar om en radioman, Bobby Hathaway, och hans utveckling. Formen är en roman, men berättelsen som sådan tycker jag är ointressant - den har ingen egentlig intrig, utveckling eller dramatisk puls. Den berättande formen syftar bara till att illustrera tanke-systemet, de fyra personlighetstyperna. Vid en kritisk tidpunkt i sitt liv träffar Bobby nämligen en gammal läkare som lär honom ett system med fyra temperamentstyper. Genom att identifiera vilken typ den person man möter domineras av, och svara rätt på den typens karaktärsdrag och behov, så kan man åstadkomma det Framgångsrika Mötet. De fyra typerna kallas dominant, social, stadig och samvetsgrann. De har vissa likheter med de klassiska fyra temperamenten från Hippokrates tid, men är inte identiska med

dem. Bokens typer beskrivs utifrån sitt agerande i affärslivet, och boken sägs ha blivit "en affärsklassiker i USA".

Som alla fyrkantiga typologier är denna givetvis förenklad. Enstaka människor kan verka typiska för en typ, men de flesta har ju drag från flera av typerna. Det hindrar inte att man kan ha nytta av att snabbt identifiera en persons dominerande typ, och undvika onödiga konflikter genom att medvetet anpassa sig till typen. Enligt Warren ger det utdelning i form av ett Framgångsrikt Möte. Ja, det är säkert användbart för bilförsäljare och kanske även för andra.

Nils-Olof Jacobson

Tala med djuren

Mia Mattsson arbetar som "djurkommunikatör". Hon har tidigare (tillsammans med Bertil Edin) skrivit boken *Lyssna när djuren talar*. Nu återkommer hon med *Föra djurens talan*. Den har 180 sidor och är utgiven av Forum.

Mia upplever telepatisk kontakt med djur i form av bilder och tydligen även ord. Djuren "berättar" om sina liv, hälsotillstånd, bekymmer och glädjeämnen. Ibland är det påfrestande eller provocerande saker som Mia får tala om för djurägaren. Mia berättar om många möten med olika sorters djur, i Sverige och utomlands. Oftast är det hästar och hundar. Djuren kan också berätta om sina människor, och ge upplysningar om dem som Mia inte har någon rimlig möjlighet att känna till. En del av djurens meddelanden

har en komisk poäng. Mia tycks också vara "synsk" och uppleva föräningar även utan kontakt med djur. En övernattnings på ett slott i Skottland med sambon blir en riktigt bra spökhistoria.

Mias upplevelser verkar ju intressanta ur parapsykologisk synpunkt och borde kunna undersökas under kontrollerade förhållanden. Boken är lättläst och bör vara intressant för djurägare och djurvänner.

Nils-Olof Jacobson

Hälsobok

"Mat är bästa medicinen", "Sluta åldras nu" och "Mirakelkurer" är de säljande titlarna på den amerikanska medicinska journalisten Jean Carpers tidigare böcker (som jag inte läst). Hennes senaste bok heter *Mirakel hjärnan* (Forum 2001) och namnet anspelar på vilket mirakulöst organ hjärnan är, i synnerhet om den sköts väl.

Jean Carper menar att det inte finns några ofrånkomliga negativa åldersförändringar som drabbar hjärnan. Vi måste inte med åren få nedsatt koncentrationsförmåga, minne och intelligens. Med rätt kost och lämpliga kosttillskott kan vi hålla hjärnan i perfekt trim livet ut!

Författaren hänvisar till vetenskapliga forskningsresultat och gör ett trovärdigt intryck.

Det är ingen helvegetarisk kost som rekommenderas, men det framhålls ideligen att vegetabilier är nyttiga.

"Att äta frukt och grönsaker är ett lätt sätt att göra en stor insats för hjärnans celler."

Jag har tidigare haft en negativ inställning till olika slags piller, eftersom piller inte finns

i naturen, men har nu, bland annat efter egna erfarenheter, tänkt om. Jag tror nu att det är en god idé pröva olika vitamainer och mineraler som kosttillskott.

Jean Carper skriver: "Bevisen är fullständigt övertygande – måttliga doser av ett stort antal vitaminer och mineraler är en utmärkt försäkring för hjärnan."

"En favorit är gingko biloba, som konsumeras av flera framstående hjärnforskare som vill slippa drabbas av åldersrelaterade minnesnedsättningar."

Det finns olika idéer om hur man vinner eller behåller hälsa. Många böcker är skrivna av personer som alla tror på sin egen metod. Men kan inte följa alla råd. Recensentens mening: Läs flera böcker, tänk själv och pröva! Ta till dig det som verkar vettigt. Det är i viss utsträckning individuellt vad man behöver.

Gör inte bara som "Svensson" gör! Gå inte in i

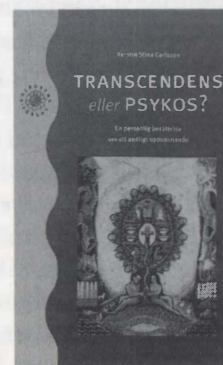
matvaruaffärerna med tomma ögon och ta till dig det som nästan alla köper hem för att konsumera. För då kan du råka riktigt illa ut. Följ inte hjorden. Lyssna på kloka människor med erfarenhet. "Mirakel hjärnan" är nog en av de böcker du bör läsa.

Och visst kan det vara roligt att experimentera för att finna ett levnadssätt som ger hälsa – roligare än att bara tanklöst sätta i sig mat som smakar "gott". Även vegetarianer kan göra fel i stora stycken. Så det räcker inte att vara vegetarian för att försäkra sig om en god hälsa livet ut.

Motionera, undvik raffinerat socker, pröva kosttillskott, ät med måtta, se till att må bra inombords!

Var lika rädd, eller mer, om din kropp som om dina övriga ägodelar! Då ökar dina chanser att få vara frisk livet ut.

SM

Transcendens eller psykos?

av Kerstin Stina Carlsson

När Stina efter en drömkurs fick ett andligt genombrott hamnade hon på en psykiatrisk klinik. Diagnosen var psykos och hon drogades ner med tung medicin.

I den här boken, som är en spännande berättelse om en sökandes öde och samtidigt en personlig resa i det inre, analyserar hon vad som hände henne. Syftet är att hjälpa andra i samma situation men även att få läkare m.fl. på psykiatriska sjukhus att förstå vad det handlar om.

Inbunden 175 s. 16 illustrationer. Pris 185 kr.
Sätt in pengarna på pg 459 27 24-1 och slipp portot!

SOLROSENS FÖRLAG
Box 417, 721 08 Västerås
tel/fax 021 - 12 90 76
www.solrosforlag.se

Sven Magnusson:
Stora tankar i vår tid
Perspektiv på New Age

"På 138 sidor har (Sven Magnusson) fått med det mesta om New Age: dess rötter, historia, viktigaste inspiratörer, kärntankar, metoder och förhållande till vetenskap och kristendom."

Anders Haag i Svenska Dagbladet

Boken kan beställas genom insättning av 175 kronor (inkluderar porto) på postgiro 780 83-3, Wrå förlag.

Beställ boken "En huskur" för insikt och livskvalitet.
WWW.sesam-society.com

MASSAGEBÄNKAR & -STOL

Annonsera i Sökaren!

Då når du många som har ett positivt intresse för nya tankar och metoder!

ESOTHERACIM-KURSER
inbjuder till vårens och sommarens ACIM®-träffar på MARIELUNDS SLOTT OCH KURSGÅRD i MÖRARP, 15 km utanför HELSINGBORG.

Vårens FÖRSTA TEMAHELG börjar fred. 23/2 med middag kl 18.00 och avslutas sönd. 25/2 med middag kl 18.00.
Aktuella teman: *Hur förvandlar man i praktiken speciella, ego-styrda relationer till heliga relationer? Hur försöker egot att manipulera oss?*

I en NY HUVUDKURS studerar vi A COURSE IN MIRACLES (ACIM) på djupet under två veckoslut 30.3-1.4 och 24-26.5. HELA TEXTMATERIALET PÅ SVENSKA!

Vårens ANDRA TEMAHELG hålls fred. 27.4-sönd. 29.4.

Aktuella teman: *ACIM:s förlåtelse till skillnad från falsk förlåtelse – mot bakgrund av THE REAL WORLD som en förutsättning för DEN HELIGA RELATIONEN.*

I sommarens GRUNKURS 17-26.6 lär vi dels känna ACIM:s bärande huvudtankar och begrepp i både teori och praktik, dels den kanske främsta KOMMUNIKATIONSTEKNIKEN för att nå varandra på djupet – "CLEARING".

VÄLKOMMEN I ETT MENINGSFULLT SAMMANHANG!

Weekend med Dr. Vijai Shankar i Stockholm 8-10 juni 2001

"What we are all seeking is not to become different from what we are, but simply to realize who we already are"

Tid: fredag 8.6. och lördag 9.6. kl. 19.00-21.00
söndag 10.6. kl. 11.00-13.00.

Kostnad: 100 kr per tillfälle eller 250 kr för alla tre dagar (OBS! Det lägre priset gäller endast om biljetten köpes på fredag innan den första sammankomsten)

Plats: hemma hos Tinna Smith, Sandelsgatan 23, 1 tr, Stockholm, T-bana Gärdet (v.g. medtag sittkudde)

Information: kontakta Tinna Smith tel. 08-666 03 23

www.ksashram.org

eller

host.bip.net/ananda/satsang_evenemang/vijai_stockholm.html

I den så väsentliga FORTSÄTTNINGSKURSEN 22-31.7 bjuder vi på en *fördjupning och upplevelse i känsla och intellekt av ACIM:s centrala budskap – teoretiskt och praktiskt. Vi lär också känna nya verkningsfulla clearing-varianter.*

SJÄLVHUSHÅLL och VANDRARHEMS-PRIS ger lågt KURSPRIS!

I GRUND- och FORTSÄTTNINGSKURSERNAS ca 7.000 kronor för nio dygn ingår både kursavgift och kost och logi. Under HELGKURSERNA 40:-/tim, dvs 800:-, 100-150:- för logi beroende på deltagarantalet och 150-200:- för maten. Vi har mycket god och riklig LAKTO-VEGETARISK kost vid alla kurstillfällena!

Du spar tid och kraft genom att inse att KONTAKT MED KÄRLEKEN I TILLVARON ÄR ETT LIVSVILLKOR OCH ATT HÄLSA ÄR ETT RESULTAT AV INRE HARMONI.

Alla praktiska upplysningar genom ESOTHERACIM-KURSER
Hans-Jörgen Gerloff
Ryttmästaregatan 3 B
254 53 Helsingborg
tel 054-56 21 80, 070-170 65 33, ev. 042-13 56 94.

SKRIV eller RING om Ditt eventuella deltagande senast en vecka före det aktuella kurstillfället!

Hej Sven!

I slutet på mars deltog jag i ett mycket intressant seminarium i Sigtuna. Det hette *Vetenskapliga myter* och skulle handla om vetenskap, pseudovetenskap och andlighet. Eftersom seminariet på många sätt hade anknytning till Sökarens intresseområden vill jag gärna dela med mig av några intryck från konferensen.

Förste talare var Dan Larhammar, professor i molekylär cellbiologi vid Uppsala universitet och ordförande i föreningen Vetenskap och Folkbildning. Han gav sin syn på vad som är vetenskap och pseudovetenskap. Pseudovetenskap är när man använder vetenskapliga termer för det som inte är vetenskap och enligt professor Larhammar är detta en mycket vanlig företeelse inom New Age. För Larhammar tycks New Age vara ett mycket rött skynke och han återkom flera gånger till allt "dumt" som förekommer inom alternativ medicin. Han rekommenderade också medlemskap i föreningen Vetenskap och Folkbildning som ett utmärkt redskap för bekämpande av New Age-förvillelserna.

Deltagare i konferensen var också bland andra Lena Kristina Tuulse och Antoon Geels. Som väl de flesta Sökarenläsare känner till är Lena Kristina Tuulse inspirerande ledare för Växthuset på Väddö, och Antoon Geels är professor i religionspsykologi i Lund. Lena Kristina talade om vikten av god hälsa både ur fysisk, psykisk och andlig synvinkel och Antoon Geels visade och berättade till en egenhändig inspelad och mycket intressant film av en tibetansk schaman, när han utövade sitt "yrke".

Dagen avslutades med att vi deltagare skulle få ställa frågor till de medverkande föreläsarna, men före utfrågningen fick dessa ordet ytterligare en gång och då också Dan Larhammar, som jag tycker vid detta tillfälle visade mycket litet av det Föreningen Vetenskap och Folkbildnings tidning heter, nämligen Folkvett. Han var oförsämd mot Lena Kristina Tuulse, som bekyldes för både okunnighet och penninghunger. Dessutom påstod han att New Age är en nazistanstruken rörelse. Att så skulle vara fallet visste professorerna med bestämdhet eftersom Håkan Blomqvist säger sig ofta ha fått nazistanknuten New Age-litteratur till det bibliotek han arbetar på. Personligen anser jag, att det är mycket dåligt av dessa båda personer att påstå något sådant, för efter all den litteratur jag under årens lopp har läst och som delvis också skulle kunna kallas New Age-anknuten, har jag aldrig uppfattat den som nazistisk utan precis tvärt om.

I den sortens litteratur talas det ju oupphörligt om hur mycket värda vi alla är oberoende av ursprung, hudfärg o.s.v., och hur ofta läser man inte också om andra folkslags, t.ex. indianernas, stora visdom! Hur skulle det vara om professor och bibliotekarien tog sig att läsa Sökarenredaktörens fina sammanfattning *Stora tankar i vår tid*, som ger ett helt annat och enligt min uppfattning mycket

sannare perspektiv på New Age?

När man upplever en sådan här diskrepans i uppfattningar slås man återigen av riktigheten i påståendet att "man ser det man vill se och hör det man vill höra".

Med vänliga hälsningar *Stina (Carlsson)*.

Typisk New Age – i olika varianter – skiljer sig från nazism, övermänniskoidéer, ondska och brutalitet som vitt skiljer sig från svart och dag från natt. Men naturligtvis kan man hitta något som verkar nazism i "nyandlig" litteratur och sedan påstå att detta är typisk New Age. Det är ett fult grepp.

SM

Gåvor

Elisabeth Johnson, 500:-, Anonym, 50:-, Gun-Britt Spalding, 50:-, Alice Svensson, 50:-, Elsa Heino, 250:-, Eva Lindström, 250:-, K-G Häggström, 100:-, Gustaf Sandén, 100:-, Karin Nilsson, 50:-, Solbritt Forsling, 100:-, Folke Krantz, 50:-, Eva Bernodt, 50:-, Henning Norgren, 100:-, Jan Malm-sjö, 250:-, Jan Svanberg, 100:-, Maria Sellén, 50:-, Olov Hagström, 50:-, Jouni Korhonen, 50:-, Ted Wallin, 100:-, Siv Klaeson, 50:-, Bengt Friberg, 250:-, Elsie-Marianne Molin, 100:-, M. Inkinen, 50:-, Rolf A. Garemark, 50:-, Povel Randén, 200:-, S. Monnberg, 200:-, Anneli Brunnberg, 50:-, Ebba Svedelius, 50:-, Jan Teuber, 25:-, Arne Bohlin, 50:-, Anonym, 150:-, Karl Engkvist, 250:-.

Mycket tack! Vi rullar vidare. Red.

300 000 svenskar har diabetes

Diabetes är en av våra vanligaste folksjukdomar. Antalet nyinsjuknade ökar varje år. För att hejda denna utveckling krävs ökade resurser.

Stöd diabetesforskningen genom ett bidrag till Stiftelsen Svenska Diabetesförbundets Forskningsfond.

SVENSKA DIABETES
FÖRBUNDET

Box 1107, 172 22 Sundbyberg

Tel 08/564 821 00

Pg 90 09 01-0, bg 5478-4202

www.diabetes.se info@diabetes.se

Sökarens hemsida
www.sokaren.se

A Course in Miracles
Bermudatriangeln
Intuition

Ian Stevenson om automatisk skrift
Vetenskap och mystik
Gud – en gåta
Nära döden-upplevelser

Naturandar och elementarväsen

Marko Pogacnik är en modern forskare som i sitt mångåriga arbete med jordläkning har erövrat förmågan att se, beskriva och kommunicera med naturväsen. 233 sidor, ca-pris 225 kr.

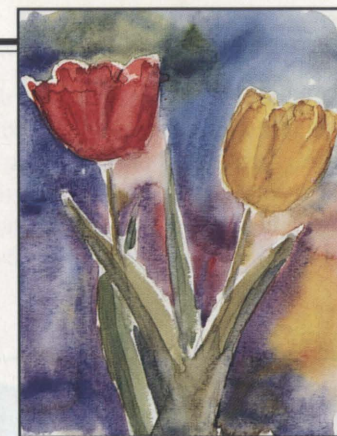
Nova Förlag

Kungsg. 2 B, 223 50 Lund
Tel. 046-12 12 48

Eva Jagrell

Guerilla Goodness

Akvarell av Bengt Forssberg

Guerilla goodness. Tyst upprepar hon orden för sig själv. Goodness guerilla. Godhetsgerillan. Orden smakade bättre på engelska.

Tätt, tätt faller snöflingorna utanför fönstret. Plötsligt önskar hon att de skulle dansa. Inte falla, utan dansa. Dansa inför hennes ögon, dansa bort och sedan skulle våren slå ut. Snödropparna skulle räta på sina trotsiga nackar, vintergäcken strö guld och koltrasten trevande pröva sina toner.

Någonstans hade hon läst om den där godhetsgerillan i USA. Typiskt amerikanskt! Men ändå fanns det något lockande i tanken. Det berättades om en kvinna i en röd Honda, som hade kört fram till avgiftstullen vid motorvägens början. Hon lämnade betalningen för sig själv och de följande sex bilisterna. När de kom fram möttes de av tullvaktens leende och så fick de reda på att deras avgift redan var betald. Spontan vänlighet. Övriga medmänsklig-het. Visst, så borde det vara. Men vem har tid? Vem bryr sig?

Hon har tid, all tid i världen just nu. Arbetslös. Hon smakar på ordet. Börjat studera. Slutat studera. Ingenting stämde. Snöflingorna börjar röra sig, fram och tillbaka, de dansar! Hon rätar på ryggen och stirrar. De dansar, de dansar!

Hon rusar fram till bandspelaren och sätter på Bill Haley. Rock around the clock. Högt, högt spelar hon och dansar. Dansar med snöflingorna, ensamheten och den oväntade godheten. Dansar igenom sina tjugofem år, vilt och häftigt. Stänger av och står stilla i tystnaden. Orörlig, fastän kinderna hettar och blodet rusar.

Känner något gro, djupt där inne, något mycket enkelt och självklart. Något som inget namn har. Något nytt.

Hon gör en kopp jasminté. Dricker långsamt och eftertänksamt. Ler för sig själv, som om hon bar en hemlighet. Plötsligt är vägen till jackan i hallen inte så lång och krokig. Plötsligt är hon där och står framför spegeln och ser sig själv i ögonen. Hon viker inte undan för sin blick, hon tit-

tar nyfiken rakt in i sina bruna ögon. Hon vågar se! Det var länge sedan. Hon provar ett leende och ett till. Så är skrattet där. Det bubblar och vill fram. Stort och nästan gränslöst bryter det igenom. Hon skrattar, hon skrattar igen!

Luften är kylig och svalkar. Marken är vit och någonstans i en buske småpratar gråsparvar. Hon går med lätta steg och känner hur hon rätar på sig. Blicken är inte i marken, den söker skyn. Hon vet inte vart hon är på väg. Men stegen är bestämda. Hon är på väg.

Hon möter en gammal man. Ger honom ett leende. Han stannar till och hälsar. Han lyfter artigt på hatten.

En svart katt stryker förbi. Hon böjer sig ner och smeker den. Den stannar till, lyfter sin blick mot hennes. Det är första gången hon ser en katt djupt i ögonen. Det känns som början på en hisnande resa.

Bokhandeln fönster lockar alltid. Måla akvarell. Måla olja. Måla landskap. Konstböcker, ett staffli, färglådor och några penslar ropar på henne. Dansen vaknar inom henne. Det hettar till i kinderna igen. Blodet tar ny sats. Hon tvekar inte.

En liten akvarelllåda, några penslar och ett block bär hon med sig ut från bokhandeln. Och en liten kinesisk anteckningsbok att fylla med nyfödda ord och förlösta tankar. Hon bär bokhandelskassen försiktigt, som en dyrbar skatt. Kikar ner i den, kikar på sig själv i skyltfönstrets glas. Möter sin blick på nytt, stannar till som för att bekräfta att hon verkligen finns.

Så står hon utanför blomsteraffären. Ett infall. Guerilla goodness. Just nu. Här. Hon går in och möter dofterna. Jasmin, mimosa och stora vita liljor. Som en lätt berusning.

– Den, säger hon till mannen i affären. Den ska du ge till nästa kund, som kommer in. Önska honom eller henne en ljus dag från en medmänniska. Hon pekar på en magnifik röd ros.

Mannen gapar och stirrar nyfiken på henne.

– Vad kostar rosen? frågar hon mjukt.

– Tjugo kronor, svarar han. Tjugo kronor.

Hon lämnar pengarna, mannen och rosen.

Hon går vidare. Utan mål vandrar hon. Lämnar gatorna och affärerna. Lämnar smärtan och otryggheten. Lämnar barn- domen och tonåren. Lämnar minnena och spåren. Vet att något hänt, något utan namn. Något nytt. Vet att hon ska dansa igen när hon kommer tillbaka till sin lilla lägenhet. Dansa sin framtid, dansa något hon inte förstår eller kan förklara. Hon vänder sig om och ser nya spår i snön. Hennes spår.

Hon går i parken och smälter. Klumpen i magen är borta, det är därför hon går så lätt på jorden. Hon kan andas igen, djupt och långsamt.

Då hör hon stapplande steg och ser den gamle mannen. Han som hälsat. Han går försiktigt med sin käpp. I famnen bär han något, ömt som om det vore ett barn. Hon skyttar blomsteraffärens inslagningspapper. Två inslagna!

Hon möter hans blick. Den är varm och ung. Han stannar och hälsar.

– Tänk, säger han. Tänk så trevligt när människor ler och hälsar när de möts. Tänk så mycket som händer då. Blommor slår ut och snön smälter.

Han öppnar försiktigt det ena papperet och blinkar mot henne. Han räcker henne en stor bukett tulpaner i olika färger.

– Ha en ljus dag, säger han och vinkar med käppen.

Hon, den blyga och försiktiga, öppnar sina armar och sluter den okände gamle mannen i sin famn. Kramar länge och tackar.

Tätt faller snöflingorna igen. Några dansar, några smälter på hennes tunga. Några förvandlas till regndroppar, några blandas med hennes glädjetårar.

Anders Haag:

Törst efter helheten

Det finns ett ögonblick som Christina Grof aldrig skaglömma. Ända sedan sin barndom hade hon sökt något hon inte kunde sätta namn på – något som kunde få henne att må bra, få henne att känna sig älskad och som kunde ge henne förmågan att ge kärlek tillbaka. Hon sökte detta namnlösa hos pojkvänner, hon sökte det i solnedgången, på ryggen av en häst, genom kyrkans färgade glas, i ögonen hos sin nyfödda bebis.

Glimtar av detta underbara fann hon i allt detta. Det kunde också glimma till då hon arbetade i trädgården, då hon mediterade eller då hon promenerade i skogen med en vän. Men stunden då hon fick smak på alkohol överskuggade allt detta, avslöjar Christina Grof för mig under sitt senaste besök i Sverige:

– En helt ny värld öppnade sig för mig. Jag förstod vad jag saknat hela livet. I detta ögonblick kände jag mig hel, som om jag kommit hem. Mina yttre gränser smälte bort, min smärta försvann, jag kände mig fri och vital och jag kunde umgås med andra på ett sätt som annars var omöjligt. Så underbart var det att ta ett glas vin, ända till alkoholen vände sig mot mig.

– Jag förstod snart att mitt förhållande till alkohol inte var som andras. En del människor kan sippta länge på ett glas, och lämna det halvfyllt. Jag drack snabbt upp, ville ha mer, och gav inte upp förrän alla flaskor var tömda. Ändå tog det lång, lång tid, elva år, innan jag kunde erkänna det faktum att jag var alkoholist och att mitt drickande gick ut över mig själv och min familj, vänner, bekanta och släktingar.

Att Christina Grof inte var vem som helst gjorde det inte lättare för henne att inse att hon var alkoholist. Hon var ju gift med den berömda psykiatern och new age-företrädaren Stanislav Grof, mannen som med framgång undersökt människans undermedvetna världar, först med hjälp av

LSD, sedan med hjälp av så kallad holotropisk andning. Christina for världen runt med sin make, höll föreläsningar, ledde workshops, skrev böcker om andlighet och sågs av många som en vår tids viktigaste andliga ledare.

– Jag kunde prata i timmar om personlig utveckling, eller sitta vid en andlig mästars fötter och höra honom tala om Gud, och sedan gå hem eller till mitt hotellrum och supa mig full. Självklart var jag fylld av skam- och hatkänslor. Jag kände mig äcklad av mig själv. Men jag kunde ändå inte ta mig ut ur mitt beroende.

Problemet var inte att hon höll på med andligt "missionsarbete". Nej, felet var att hon levde allt för hektiskt, att hon led av att allt för sällan träffa sina barn från sitt första, numera kraschade, äktenskap. Och att hon är född i en familj där många, inklusive hennes far, är alkoholister. Att hon också utsattes för incest i sin barndom gjorde inte saken bättre.

– Att man blir alkoholist har många orsaker. Orsaksbilden är komplex. Genetiska, sociala och psykologiska faktorer spelar roll och man måste ta hänsyn till alla då man behandlar alkoholism och andra beroenden. Men det jag vill betona är den andliga aspekten i all alkoholism, därför att den är viktigt för mig och för att jag tycker att den saknas då man talar om människors beroendeproblem. Jag menar inte att man ska rekommendera andliga övningar till tjejer som lider av bulimi eller till en narkoman som lever på gatan, men jag tror att det är viktigt att lyfta fram den andliga dimensionen, som ett komplement.

För egen del övervann Christina Grof sin alkoholism för några år sedan – efter en månads vistelse på ett AA-hem, ett behandlingshem i Anonyma Alkoholisters regi.

– AA:s program, det så kallade tolvstegsprogrammet, är mycket bra. Det tar

hänsyn till just den andliga dimensionen. Första steget är att inse att man är på boten, att man är hjälplös, och att man inte kan ta sig ut ur sitt elände utan en Kraft som är större än en själv. Sedan gäller det att acceptera den Kraften och låta sig lyftas.

Men den stora inspirationen till Christina Grofs syn på alkoholism kommer från C G Jung. I ett brev till Bill Wilson, medgrundaren till AA, skrev Jung följande om en av sina patienter: "Hans begär efter alkohol var jämförbart, på en låg nivå, med vår andliga törst efter att bli hela, eller för att uttrycka det på ett medeltida språk: vår törst efter förening med Gud."

– Jag kände genast igen mig i denna beskrivning. Och jag känner också många andra som alltid känt det där icke-specifika begäret, törsten, längtan. Att gå och shoppa, äta en kaka eller ta ett glas whisky kan inte släcka den törsten.

När Christina Grof ska beskriva vad det innebär att tillfredsställa sin törst på riktigt tar hon till klassiskt mystiskt språk: Det handlar om att överlämna sig till Gud, Livet, Den stora modern eller vad man nu vill kalla det, att dö bort från sitt gamla jag, sitt ego och ge upp sina band till allt som inte bara är. Materiella band och beroende är olika sidor av samma mynt.

Vägen dit kan vara just AA:s tolvstegsprogram, att man följer en specifik religiös tradition, särskilt dess esoteriska inre sida, att man går i terapi, vistas regelbundet ute i naturen, uttrycker sig konstnärligt, och att man är noga med sin diet, motion och vila. Man måste också kunna acceptera sitt öde och kunna förlåta sig själv och andra, betonar Christina Grof.

Hon varnar också för många faror, som att man isolerar sig, blir andligt högfärdig och fjärrar sig från vardagen.

– Man måste inse att man först och främst är människa, med allt vad det inne-

bär av upp- och nedgångar och möjligheter och begränsningar.

Vad är då vinsten? Vad är målet?

Ja, Christina Grof talar varmt om kärlek och medlidande, om ärlighet och äkthet, om fysisk, känslomässig, mental och andlig klarhet, om ansvarstagande och disciplin, om frid, om personlig frihet, to-

lerans och tålmod, om tillit, inre säkerhet, visdom, förståelse, tacksamhet, ödmjukhet, glädje, humor och lycka och att kunna leva närvarande i ögonblicket.

Måste man utveckla alla dessa egenskaper för att bli fri från beroende?

– Nej, självklart inte. Och tro inte för ett ögonblick att jag inbillar mig att jag

är i närheten av dessa ideal. Inte heller mina målade bilder av fullkomlighet är en avspeglning av hur jag egentligen är. Men jag är trots allt nykter alkoholist och vandrar långsamt tillsammans med många andra på vägen mot helhet.

Strömvirveln ner mot beroendets helvete börjar med begäret – det giriga begäret efter mat, rikedom, objektifierad sex, lyx, sprit och andra droger. Det är egentligen inte själva lusten det är fel på. Lusten är en törst, en längtan efter något stort och gott. Problemet är att vi kanaliserar törsten på saker som inte kan tillfredsställa den.

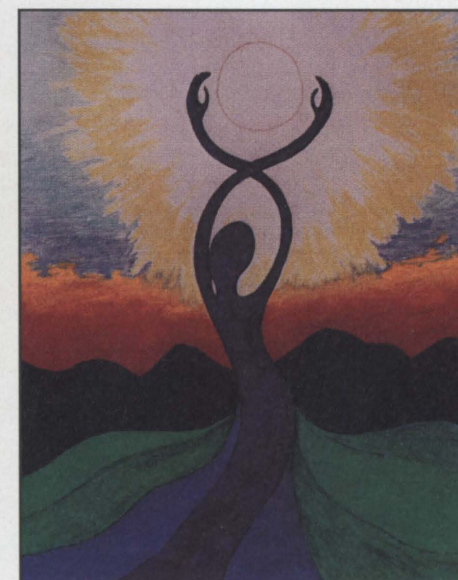
I beroendets våldsammaste stunder kan det kännas som om världen höll på att sprängas i bitar och att man själv är på väg att uppslukas av begärets bottenlösa käftar. Kropp och sinne är i lågor. Allt är smärta.

Beroendets värsta stadium är förmodligen när man känner att man sakta förtvinar, när man upptäcker att man lever instängd och fasthållen i det mörkaste av alla hål. Man ser ingen väg ut. Samtidigt, märkligt nog, förnekar man sitt tillstånd och säger till andra att allt är okej.

I det nya livet som "nykter alkoholist" upptäcker man plötsligt att det finns ett liv utanför flaskan. Solen flamlar och skänker liv åt allt – ett allt man är intimt förbunden med. Man får tillgång till en enorm inre styrka och inspiration.

Den som tillfrisknat från beroendets fasor plågas inte längre av begärets eld. Istället kan man känna sig fri och lugn. Lusten är livet som spirar inom en.

I det fulländade stadiet är man i kontakt med både himmel och jord. Livet och kärleken pulserar friskt genom kropp och sinne. Man är i total balans.

Program

Vår... sommar... höst

WÄXTHUSET är ett förändrings- och utbildningscenter i Roslagen. Vi erbjuder friskvård, hälsobefrämjande upplevelser för både kropp och själ, kreativitet, relationsträning, personalutbildningar och en internationell miljö för kontakter och växande.

DET BÄSTA UR SOMMARPROGRAMMET:

Frigörande sång

11-13 maj

Sången är ett sätt att komma närmare ditt inre och känna din kraft. **Susanne Häll** tar dig med på en resa där du tryggt och lekfullt släpper hämningar och rädslor gentemot sång och musik.

Ditt heliga JA

18-20 maj

Vårt hjärta är dörren till att låta livet vägleda oss. Att lära oss säga JA innebär att förverkliga vår möjlighet till kärlek och samhörighet med livet. **Swami Dhyen Giten** lär oss att älska och acceptera oss själva.

Hjärtats väg Seminarieriserie i tre endagars-kurser

Hitta den inre källan till kärlek och sanning, bejaka din andliga mognad. Du kan gå enskilda kurser eller hela seminariet. Lärare är **Swami Dhyen Giten**. Kurstillfällen **24 maj, 4 juli, 30 juli**.

Finn din kraft med

25-27 maj

Frigörande Andning

28-30 sept, 23-25 nov

Djupavslappning genom andningsteknik. Denna metod förenar kunskap från många olika kulturer. Du kommer till en djup avslappning och får kontakt med din kropp och dina känslor.

Strålände Hälsa

1-9 juni,

och Hawaiiansk tarmrening

21-29 juli

Health and Life Mastery - nio intensiva hälsobefrämjande dagar. Huvudlärare är **Ray Rosenthal** från Hawaii, läkare kunnig i Ayurvedisk medicin. Tillsammans med **Lena Kristina Tuulse, Beatrice Almström, Marianne Ahlström** och **Tove Jensen** lär de ut grunderna i att leva ett långt och hälsosamt liv, att rena och bygga upp sin kropp. Du lär dig att undvika och bekämpa cancer, hjärt-kärlsjukdomar och degenerativa sjukdomstillstånd. **Krister Knutars** lär ut Levande Föda - vad du behöver tillföra kroppen för att den skall få maximalt av näringsämnen.

BESTÄLL PROGRAM 0175 312 90

WÄXTHUSET Fjäll 6908, 76040 VÄDDÖ

e-mail: waxthuset@waxthuset.se

Klassisk zonterapi

9-10 juni

Klassisk zonterapi är en terapeutisk massagemetod som balanserar kropp och själ på ett fantastiskt sätt. Metoden har vidareutvecklats av kursledarna **Ing-Marie Hagström** och **Marita Pålsson**.

Kärlek, Medvetenhet och Mod

29 juni - 3 juli

Ett avstamp till ett sannare och friskare liv. Du får hjälp att förstå dina egna resurser, bli fri att skapa ditt liv från ditt eget perspektiv. Frigörande Andning, affirmationer, kommunikation, dans, meditation, gruppdynamik. **Eva Vadenmark**, och **Rani Spets** leder kursen.

Hawaiiansk massage

5-8 juli

Hawaiianska massage berör hela kroppen. Den påverkar nervsystemet, sätter fart på blodcirkulation och utrensning av slaggprodukter, löser upp fysiska och känslomässiga spänningar. **Tina Nauska** som leder kursen är certifierad Lomi lomi-massör och andningspedagog.

Sätt en ny kurs för ditt liv

9-15 juli

En avancerad vecka med Frigörande Andning. En stor del av kursen ägnas åt **varmvattenandning**, en kraftfull metod som förlöser djupa känslotrauman och spänningar. Kursen leds av **Binnie Dansby** från England och **Lena Kristina Tuulse**.

Öronakupunktur -

30 juli- 2 aug

för arbete med missbruk och beroenden

Öronakupunktur som avgiftningsmetod är ett internationellt erkänt hjälpmedel för behandling av drogberoende. Den används i Sverige sedan 1989. Alla som går igenom utbildningen får ett särskilt intyg om detta. Kursledare är **Sven Wahlström**.

Frigörande andning - Fördjupningskurs

30 aug-2 sept

Fördjupa din egen andning, utveckla ditt klientarbete. Genom andningssessioner och personlig handledning ökar du din förmåga och din livsenergi. **Bo Wahlströms** varma engagemang färgar denna kurs helt och hållet.

färgbilder, specialprogram, titta in på vår hemsida
<http://www.waxthuset.se>

Wäxthuset